

Radio Slovakia International
Mýtňa 1, P.O.Box 55
817 55, Bratislava 15
Slovak Republic

Radio Slovakia International via satellite

WRN English for Europe - Slovakia Today

Mon-Fri at 1630 UTC
Eutelsat HOT BIRD 6, 13 degrees East, Transponder 94, 12.597 GHz, Vertical,
Symbol Rate 27.500 Mbaud, FEC 3/4, MPEG2 DVB audio stream

WRN English for South America - Slovakia Today

Mon-Fri at 1630 UTC
Intelsat Americas 12, 15 degrees West, 11.974 GHz, Vertical-Pol, MPEG2 DVB,
Symbol Rate 3400, Channel VPID 6690, Channel APID 4112

WRN English for North America - Slovakia Today

Daily at 1630 UTC and Mon-Fri at 0030 UTC
Galaxy 25 at 97 West, Transponder 27, 12.177 GHz Vertical Polarisation,
Symbol Rate 23,000 Msym/s, FEC 2/3, DVB MPEG2, Choose Audio Channel: WRN1 (English),
Service-ID:14

WRN English for Africa/Middle East - Slovakia Today

Mon-Fri at 1630 UTC
Intelsat 707, 1 degrees West MPEG2 Digital at 3.9115 MHz, right-hand circular polarisation,
Symbol rate 8.022 Mbaud, FEC 1/2, audio stream WRN (left-channel audio)

WRN English for Asia Pacific - Slovakia Today

Mon-Fri at 1630 UTC
AsiaSat 2 100.5 East, European TV Bouquet free-to-air digital service, MPEG2 DVB Digital
at 4000 MHz Vertical polarity, Symbol Rate 28.125 Msym/s, WRN English left-audio channel

WRN English on Word Space AfriStar - Slovakia Today

WRN English on Word Space AsiaStar - Slovakia Today

Mon-Fri at 1630 UTC

WRN Deutsch - Hallo Freunde

daily at 0500 UTC, 1230 UTC, 1800 UTC and 2300 UTC
Eutelsat HOT BIRD 6, 13 Grad Ost, Transponder 94, 12,597 GHz vertical,
Symbolrate 27500, FEC 3/4

WRN Français - La Slovaquie en direct

daily at 1500 UTC and 2130 UTC
Eutelsat HOT BIRD 6, 13 degrés Est, Transpondeur 94, 12.597 GHz, Verticale,
Symbol Rate 27.500 Mbaud, FEC 3/4, MPEG2 DVB Audio Stream

WRN Multilingual on WorldSpace AfriStar - La Slovaquie en direct

daily at 0400 UTC and 2130 UTC

WRN Multilingual on WorldSpace AfriStar - Hallo Freunde

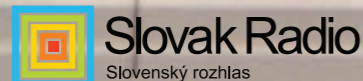
daily at 1230 UTC

WRN Russkij - Golos Slovakii

daily at 1330 UTC and 1730 UTC

The station is currently available on the HotBird satellite and via the WRN website (www.wrn.org)

www.rsi.sk
rsi@slovakradio.sk

Broadcast time (UTC)	Region	Freq. (kHz)	Band (m)
Slovak			
0130-0200	North America	5930	49
	South America	9440	31
0730-0800	Australia	9440	31
	Australia	15460	19
1530-1600	Western Europe	5920	49
	Western Europe	7345	41
1900-1930	Western Europe	5920	49
	Western Europe	6055	49
English			
0100-0130	North America	5930	49
	South America	9440	31
0700-0730	Australia	9440	31
	Australia	15460	19
1630-1700	Western Europe	5920	49
	Western Europe	6055	49
1830-1900	Western Europe	5920	49
	Western Europe	7345	41
French			
0200-0230	North America	5930	49
	South America	9440	31
1700-1730	Western Europe	5920	49
	Western Europe	6055	49
1930-2000	Western Europe	5920	49
	Western Europe	6055	49
German			
0800-0830	Western Europe	6055	49
	Western Europe	7345	41
1330-1400	Western Europe	6055	49
	Western Europe	7345	41
1600-1630	Western Europe	5920	49
	Western Europe	6055	49
1800-1830	Western Europe	5920	49
	Western Europe	6055	49
Russian			
1300-1330	Eastern Europe, Asia	7345	41
	Eastern Europe, Asia	9440	31
1500-1530	Eastern Europe, Asia	7345	41
	Eastern Europe, Asia	9535	25
1730-1800	Eastern Europe, Asia	5920	49
	Eastern Europe, Asia	7345	41
Spanish			
0230-0300	South America	11900	25
	South America	9440	31
1430-1500	Western Europe	9440	31
	Western Europe	11600	25
2000-2030	Western Europe	6055	49
	South America	11650	25

from 25th March to 28th October 2007

 SLOVENSKÉ

1/2007
NEPREDAJNÉ

zahranicičie

**Predsedníčka ÚSZZ
na plesu v Bologni**

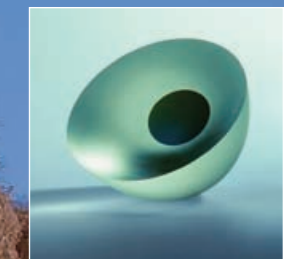
**Vojtech Zamarovský
– vyslanec helenizmu**

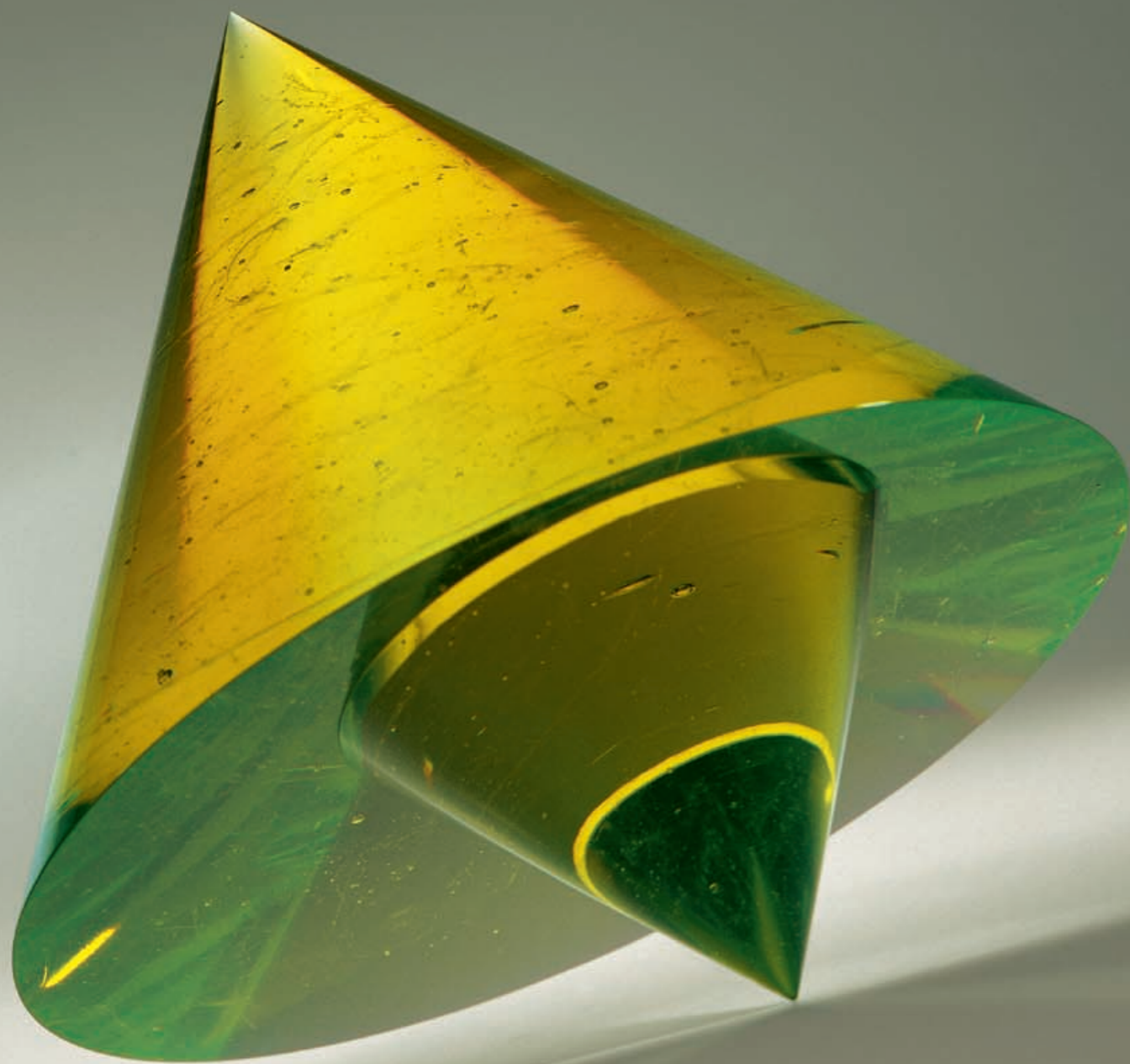
**Slovensko
v talianskej Modene**

**Slovenskí sklári
v New Yorku**

ČASOPIS ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ

Václav Cigler, *CONE* (str. 12 – 13)

PRÍHOVOR

Slovenská diaspóra, „zahraničné Slovensko“, prešla na prelome 20. a 21. storočia veľkými kvalitatívnymi zmenami. Polstoročie ju od materskej krajiny oddeľoval, ba vydeľoval a ničil príznak komunizmu. Ak pre Uhorsko slovenský národ neexistoval, predvojnové Česko-Slovensko poznalo iba „národ československý“ a povojnové iba „národ socialistický“. Keď sa najprv v roku 1939 a potom v roku 1993

objavila na mape Európy Slovenská republika ako subjekt medzinárodného práva a Slováci si uplatnili právo na sebaurčenie, svet sa čudoval, že z tlejúcej pahreby dejín vzbĺkol národ, ktorý chce nielen miesto pod slnkom, ale nárokuje si tiež rovnoprávne miesto v rodine národov.

Napriek nepriazni mocných tohto sveta slovenský národ, ktorý politicky neexistoval, lebo národ bez vlastného štátu medzinárodne nejstuje, „pod ochranou Boha Všemohúceho od vekov sa udržal na životnom priestore mu určenom, kde s pomocou Jeho, od ktorého pochádza všetka moc a právo, zriadil si svoj slobodný slovenský štát“.

Slovensko, člen Organizácie Spojených národov, člen Európskej únie, člen NATO, UNESCO, OECD... Slováci – rešpektovaný národ v srdci Európy – zástava samostatného Slovenska veje vo vetre v New Yorku, v Paríži, v Moskve i v Pekingu, v Canberre i v Buenos Aires, v Kapskom Meste i v Montreale... Človeku mojej generácie sa zdá, že sníva, a ešte intenzívnejšie vníma veľkosť Boha a jeho mlyny klepotajúce v prúde večnosti.

Cesta k samostatnosti nebola ľahká. V rokoch komunistickej totality jej myšlienku udržiavali iba slovenskí utečenci, najmä slovenskí kňazi, ktorí vykonali úctyhodnú prácu. Dodnes zostáva nedocenená, budúce pokolenia Sloveniek a Slovákov si však raz určite uvedomia, že bez „obetovanej generácie“ by nebolo slovenskej štátnej samostatnosti.

Bez Slovenskej ligy v Amerike by nebolo Česko-Slovenska.

Bez Slovenského ústavu by nebolo slobodnej slovenskej vedy.

Bez Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí by nebolo slobodnej slovenskej kultúry.

Bez Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme by Slovensko dávno stratilo svoju milénárnu, kresťanstvom formovanú tvár.

Bez Svetového kongresu Slovákov a jeho predchodcov by myšlienka slovenskej štátnej samostatnosti vyhasla.

Vďaka všetkým, ktorí – počnúc katolíckym kňazom Antonom Bernolákom a „uránovým kráľom“ Štefanom Boleslavom Romanom končiac – vrývali do nášho genofondu kresťanský dvojkríž lásky, čo Andrej Hlinka vyjadril vo svojom zvečnenom slovenskom programe: „Za Boha život, za národ slobodu.“

Slovenské vystaňovalstvo najprv, slovenský exil potom, i dnešná emigrácia zostávajú neprebádanými stránkami minulosti i súčasnosti nášho národného spoločenstva. Preto či už ako zahraniční Slováci alebo Slováci v zahraničí, aj keď sa nikdy nepýtame, čo nám dala domovina, lebo vieme, čím sme prispeli k víťazstvu pravdy, práva, spravodlivosti a demokracie na Slovensku, k slobode, samostatnosti a emancipácii nášho národa, pokorne očakávame od zákonodarnej i výkonnej moci Slovenskej republiky trocha miesta pod „slovenským slnkom“ aj pre tých, ktorí „pošli sveta stranou, hnaní žitia nevoľou“.

J. M. Rydlo, člen Slovenského ústavu

OBSAH

- 2–3 ■ **PREZIDENT VYZNAMENÁVAL**
- 4–6 ■ **ROZHOVOR**
S poslancom Jozefom M. Rydlom
- 7 ■ **KNIŽNÉ NOVINKY**
Z tvorby Slovákov v Chorvátsku
- 8–10 ■ **ĽUDIA**
Vojtech Zamarovský
- 11 ■ **NÁŠ HOST**
Zuzana Solieri
- 12–13 ■ **UMENIE**
Slovenskí sklári v New Yorku
- 14–15 ■ **ZO SVETA**
Plesanie Slovákov vo svete
- 16–17 ■ **PREDSTAVUJEME**
Banská Štiavnica
- 18 ■ **FRAZEOLÓGIA**
Nemaluj čerta na stenu
- 19 ■ **JUBILANTI**
- 20–21 ■ **ÚSZZ INFORMUJE**
Kalendárium

SLOVENSKÉ zahraničie

SLOVENSKÉ zahraničie

1/2007, ročník XII.

Časopis Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Nepredajné

Adresa redakcie: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Radiinského 13, 817 80 Bratislava 15, Slovenská republika
Vydavateľ: Astor Slovakia, s. r. o.

Benediktího 5, 811 05 Bratislava 1, Slovenská republika
Riaditeľka vydavateľstva: Beáta Kolníková
Šéfredaktor: Vladimír Dobrík

Tel.: +421/2/57 20 02 53

Fax: +421/2/57 20 05 55

E-mail: vladimir.dobrik@uszz.gov.sk

Redakčná rada: Michal Babiak, Lubica Bartalská, Mojmir Benža, Jarmila Gerbocová, Anton Hykisch, Peter Maráky, Vilma Prívarová, Jozef Rydlo

Autori príspevkov: Ján Čomaj (str. 8–10), Mária Dobříková (6–7), Pavol Hudík (4–6), Anna Konečná (12–13, 16–17), Jana Skladaná (18)

Jazyková úprava: Dana Viestová, Iveta Baloghová

Fotografie: Zuzana Mináčová, Miroslav Vavrinec,

archív Galéria NOVA, Libor Chmelíček, Marián Garaj

Ilustračná kresba: Štefan Porubán (18)

Grafická koncepcia: Eva Vavrinčová

Grafická úprava: Besyx Grafické štúdio, s. r. o.

Tlač: Sineal, s. r. o.

Registračné číslo: 1446/96 MK SR, ISSN 1335-4396

Distribúcia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Objednávky: vladimir.dobrik@uszz.gov.sk

Fax: +421/2/57 20 05 55

E-mail: uszz@uszz.gov.sk

Preberanie, znovupublikovanie alebo rozširovanie ktorejkoľvek časti časopisu sa povoľuje výhradne so súhlasom redakcie.
Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Etela Wetzlerová

Peter Bahník

Katarína Salayová-Jurkovičová

Štefan Nosál

Alžbeta Rajterová

Alexander Ruttkay

Martin Ťapák

Andrej Mojžiš

Ocenenie vzácných ľudí

Ocenené osobnosti

- **Vladimír Haviar**
(Vyznamenanie prevzal syn p. Vladimír Haviar)
Pribinov kríž I. triedy – in memoriam – za významné zásluhy o rozvoj Slovenskej republiky v oblasti kardiológie
- **Jozef Jablonický**
Pribinov kríž I. triedy za významné zásluhy v oblasti histórie
- **Dušan Jurkovič**
(Vyznamenanie prevzala vnučka p. Katarína Salayová-Jurkovičová)
Pribinov kríž I. triedy – in memoriam – za významné zásluhy o rozvoj Slovenskej republiky v oblasti architektúry
- **Štefan Nosál**
Pribinov kríž I. triedy za významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky
- **Ludovít Rajter**
(Vyznamenanie prevzala manželka p. Alžbeta Rajterová)
Pribinov kríž I. triedy – in memoriam – za významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky
- **Alexander Ruttkay**
Pribinov kríž I. triedy za významné zásluhy

- v oblasti archeológie
- **František Štein**
Pribinov kríž I. triedy za významné zásluhy o hospodársky rozvoj v oblasti vodného hospodárstva
- **Martin Ťapák**
Pribinov kríž I. triedy za významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky
- **Andrej Mojžiš**
Pribinov kríž II. triedy za významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky
- **Eugen Rónay**
Pribinov kríž II. triedy za významné zásluhy v oblasti lesného hospodárstva
- **Anna Prociková**
Pribinov kríž III. triedy za významné zásluhy v oblasti encyklopedickej tvorby
- **Jozef Šimončíč**
Pribinov kríž III. triedy za významné zásluhy v oblasti archívniectva a histórie
- **Alfréd Wetzler**
(Vyznamenanie prevzala manželka p. Etela Wetzlerová)
Križ Milana Rastislava Štefánika I. triedy – in memoriam – za záchranu veľkého počtu ľudských životov a za účasť v protinacistickom odboji s nasadením vlastného života
- **Peter Bahník**

- Križ Milana Rastislava Štefánika III. triedy za záchranu ľudského života s nasadením vlastného života
  - **Vít Mikulášek**
Križ Milana Rastislava Štefánika III. triedy za záchranu ľudského života s nasadením vlastného života
- V neskoršom termíne si štátne vyznamenanie prevezmú:
- **Rudolf Vrba**
Rad Bieleho dvojkríža I. triedy – in memoriam – za záchranu veľkého počtu ľudských životov, za účasť v protinacistickom odboji s nasadením vlastného života a za odkaz posolstva na ochranu ľudského života a ľudskej dôstojnosti (Vyznamenanie prevezme manželka p. Robin Vrba)
  - **Štefan Hoza**
Pribinov kríž I. triedy – in memoriam – za významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky (Vyznamenanie prevezme dcéra p. Tatjana Sekáčová)
  - **Stanislav Šmatlák**
Pribinov kríž I. triedy za významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky v oblasti literatúry

Prezident SR Ivan Gašparovič pri príležitosti štátneho sviatku Dňa vzniku Slovenskej republiky udelil štátne vyznamenania. Na slávnostnom akte, ktorý sa uskutočnil na Bratislavskom hrade, boli prítomní predseda NR SR Pavol Paška s manželkou, predseda vlády Robert Fico s manželkou, predstavitelia parlamentu, vlády, štátnej správy, diplomatického zboru, cirkví a ďalší významní hostia.

Prvý deň nového roka je pre nás Slovákov navždy spojený so začiatkom našej samostatnosti a zvrchovanosti, s dňom, keď sme v duchu historického odkazu začali písať svoju novodobú históriu. Súčasťou tejto slávnostnej chvíle je aj akt udeľovania najvyšších štátnych vyznamenaní osobnostiam, ktoré sa pracovnými výsledkami a občianskymi postojmi pričinili o pozitívny rozvoj našej spoločnosti. Prezident Slovenskej republiky sa v slávnostnom príhovore oceňovaným osobnostiam prichvilil slovami:
„Vážení laureáti, duchovné, umelecké, historické i materiálne hodnoty, ktoré ste vytvorili a vytvárate, sa nedajú vyčíslieť. Sú o to cennejšie, že si

tieto plody vašej poctivej činorodej práce neprisvojujete, že ich tvoríte pre nás všetkých. Nezištne a obetavo slúžite svojmu národu, našim občanom a ľuďom vôbec. Súlad osobných a spoločenských záujmov považujem za jednu z najvýznamnejších všeludských hodnôt. Je jednou z určujúcich pri všetkých mojich rozhodnutiach.
Dovoľte, aby som sa vám poďakoval za vašu cielavedomosť a nezlomnosť. Za to, že ste nikdy neupustili zo svojich pevných zásad, a to bez ohľadu na možné následky. Verím, že budete aj naďalej pokračovať v práci na svojom diele. Pre vlastné sebauspokojenie i na prospech celej spoločnosti. K dnešným vyznamenaniam vám úprimne blahoželám.“

Rozhovor s Jozefom M. RYDLOM, dlhoročným predsedom Únie slovenských spisovateľov, umelcov a kultúrnych tvorcov žijúcich mimo územia Slovenska, dnes poslancom NR SR, podpredsedom jej Zahraničného výboru.

PAMÄŤ EXILU v poslanceckom kresle

Každé hnutie potrebuje svoju dušu. Na prvý pohľad ju nevidno, nevytrča sa, skôr zostáva skromne v úzadí, no bez jej aktivity by bolo mŕtvo. Alebo aspoň skleslo. Za homo spiritus movens i za homo agens v súvislosti so slovenskou exilovou literatúrou, ale aj s inými rozmermi duchovného života Slovákov, považujem Jozefa M. Rydla. Vyše štvrtstoročie činorodo prežil v zahraničí, vrátil sa domov, aby pokračoval vo svojom poslaní nielen mapovať, ale aj podnecovať plamienky činov Slovákov, z tých či oných dôvodov odtrhnutých od domova, rovnako ako skromnú družinu zasvätených i zanietých na Slovensku. Cítim potrebu zviditeľniť jeho osobnosť najmä ako podnet pre potrebné súběžné aktivity iných. A hoci mu k doterajším pribudli mnohé povinnosti poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, do ktorej ho svojimi hlasmi poslali voliči Slovenskej národnej strany, rád si ukrojil zo svojho času aj na tento rozhovor.

Pán profesor, začali ste študovať archívničstvo na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, po okupácii v roku 1968 ste emigrovali a pokračovali v štúdiu na univerzite v talianskej Padove (odbor literatúra a filozofia), neskôr ste postgraduálne absolvovali pomocné vedy historické na Vatikánskej paleograficko-diplomatickej škole a v rokoch 1972 – 1973 ste študovali knihovníctvo na Vatikánskej škole pre knižné vedy. Súčasne ste nadviazali úzke kontakty so Slovenským ústavom sv. Cyrila a Metoda. Čo vo vás najhlbšie zostalo v rovine poznania i odhodlania z týchto čias, ktoré môžeme limitovať vašim prechodom do švajčiarskeho Lausanne?

Odchádzal som s piatimi dolármi vo vrecku 27. septembra 1968. Keď som drel v stredovekej fabrike Arbonia Werke na Bodamskom jazere a potom muráril v Morges pri Ženevskom jazere, začal som stretávať tých dobrých ľudí, ktorí predznačili môj život. V Ríme to bol zástup slovenských anjelov: Štefan Náhalka, Gorazd Zvonický, Dominik Hrušovský, Štefan Vrablec, Jozef Tomko, Michal Lacko, Pavol Hnilica, Stanislav Polčín, Rudolf Blatnický, Félix Litva, Ladislav Pudiš, Ignác Zelenka a mnoho, mnoho ďalších.

Keď som sa dostal do Padovy, majákom sa mi stal Milan S. Ďurica. V Taliansku som sa naučil, čo je to sloboda, láska k vlasti i láska k pravde, i to, čo je to byť bez práce a bez peňazí, ale aj to, že národ, ktorý nemá vlastný štát, neexistuje. Tých päť rokov, z nich dva v Ríme pod strechou Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda, boli najplodnejšie v mojom

exulantskom bytí. Ani predtým, ani potom som nikdy v živote nestretol takých krásnych a šlachetných ľudí, také príkladné a ideálom oddané pracovné spoločenstvo, akým bolo osadenstvo Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda. V ňom som „pričuchol“ k tomu, čomu sa vraví vydavateľské umenie. Mám v živej pamäti Mons. Vrableca, ako v nevykúrenej pracovni do noci prepisuje na starej rozheganej Olympii texty pre tlačiareň, brata Víta Bugoša, SVD, ako sádže komplikovanými povelmi na sádzacej mašinke IBM slovenské texty, i P. Andreja Paulinyho, SDB, ako poctivo spracúva stránky Hlasov z Ríma či navrhuje obálky a ilustrácie kníh pripravených do tlače. Vďaka jezuitovi Michalovi Lackovi som sa stal jeho najmladším členom.

V roku 1978 ste na univerzite v Lausanne ukončili štúdium moderných a súčasných dejín, neskôr aplikovanú pedagogiku. Potom ste až do roku 1993 pôsobili v tomto meste ako editor, vedecko-výskumný pracovník, profesor – a písali ste do La feuville d'avis de Neuchâtel, najstaršieho denníka, ktorý vychádza vo francúzštine. V roku 1986, po smrti básnika Mikuláša Šprinca, ste po prvý raz zredigovali Most, štvrťročník pre slovenskú kultúru, tlačový orgán Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí (SSSU), dnešnej Únie slovenských spisovateľov, umelcov a kultúrnych tvorcov žijúcich mimo územia Slovenska (ÚSSU). Po Mikulášovi Šprincovi a Félixovi Litvovi ste po návrate na Slovensko prevzali aj žezlo šéfredaktora Mostu. Slovenská exilová literatúra sa stala vašou dominantou aj počas pobytu vo Švajčiarsku. Ako by ste ho charakterizovali?

Ako hľadanie tepla, ľudského tepla. Švajčiarsko je krajina, kde som hneď po príchode pocítil len to, čo je to byť cudzincom, ale i to, čo je to byť politickým utečencom. Vo Švajčiarsku našlo po roku 1968 druhú vlast niekoľko tisíc Slovákov i Čechov, zväčša však šlo o ľudí, ktorí sa chceli mať len lepšie, mali radšej fľašku ako knižku, dávali prednosť safari v Keni pred púťou do Königsteinu. To sa odrážalo aj na aktivitách exulantov, ktorí de iure mali zakázanú akúkoľvek politickú činnosť. Pre zachovanie slovenskej identity veľa vykonali slovenskí katolícki kňazi, ktorí stáli na čele Slovenských katolíckych misií – v Lausanne, Zürichu, Bazileji. Pozitívnu rolu zohrávalo aj Združenie priateľov Slovenska vo Švajčiarsku, neskôr premenované na Združenie Slovákov vo Švajčiarsku.

V sedemdesiatych rokoch sme založili Spoločnosť pre sloven-

skú kultúru LIBER, vydali niekoľko kníh, usporiadali viacero akcií. Nie vždy sme sa stretali s porozumením, pretože brojili proti nám aj švajčiarski komunisti, aj česko-slovenskí diplomati v Berne či Ženeve, ale aj tí Česi, ktorí neznášali nič, čo akokoľvek pripomínalo slovenskú individualitu. Podarilo sa mi položiť základy vedecko-výskumného strediska slovenských štúdií, ktoré nieslo meno významného švajčiarskeho slovákofila a slavianofila Williama Rittera. Bol som poctený titulom profesora. Z našej ustanovizne vyšli prvé, po francúzsky písané publikácie, jedna z pera profesora Stanislava J. Kirschbauma, autormi druhej boli profesor Jozef A. Mikuš a jeho manželka Renée Perréalová. Vyšli v prestížnom frankofónnom vydavateľstve L'Age d'Homme. Úvod k prvej napísal profesor Georges-André Chevallaz, niekdajší prezident Švajčiarskej konfederácie. Pre slovenskú vec sme nachádzali podporu v univerzitných, politických i hospodárskych kruhoch. Ak si odmyslím, že sa mi rapídne zhoršilo zdravie, tak sa všetko začalo sľubne rozbiehať. Prišiel však rok 1989 a s ním dilema: Zostať? Vrátiť sa?

Po návrate domov ste v rokoch 1993 – 1996 boli námestníkom riaditeľa Slovenskej národnej knižnice, vydali ste antológiu poézie domácich a exilových básnikov reflektujúcich augustové udalosti roku 1968. V literárnohistorickej činnosti ste sa zaoberali problematikou slovenskej exilovej literatúry. Záber svojej pozornosti ste rozšírili na celú po slovensky písanú literatúru, vytvorenú mimo územia Slovenska (vrátane napr. autorov vo Vojvodine, v Maďarsku, Rumunsku i Poľsku). V centre vášho záujmu sú aj viacerí predstavitelia vnútorného exilu a proces duchovnej obrody Slovenska. V rámci toho ste zorganizovali v bratislavskej Univerzitetnej knižnici rad podujatí (seminárov, sympózií, prednášok), publikovali ste viacero štúdií, článkov a pod. Najnovšie ako poslanec NR SR, preberáte záštitu i gesciu nad podujatiami, ktoré korešpondujú s vašim celoživotným úsilím (napr. nad konferenciou „Ladislav Hanus – symbol slovenskej kultúrnosti“, konanej 1. marca tohto roku v Trnave). Ale súčasne viem, že vaše predstavy o potrebe takýchto úsilí sa naplňajú len čiastočne. V čom vidíte hlavné ciele súčasnej slovenskej kultúrnej duchovnej society (ale i štátu) smerom k sebe, no aj smerom k svetu a osobitne k našim rodákom roztrateným vo svete?

Antológiu Dvadsiatyprvý som zostavil ešte v roku 1978. Prvý raz v dejinách našej literatúry sa na stránkach jednej knihy zišli tvorcovia slovenskej literatúry domácej i zahraničnej... Mojim zámerom bolo a je sceľovanie slovenskej kultúry. Slováci sú malý národ, ktorý si nemôže dovoliť prepych navzájom sa vydeľovať na „domácich“ a „cezpoľných“. Do omrzenia opakujem, že tak ako jestvuje len jeden jediný slovenský národ, existuje len jeden jediný slovenský jazyk, jedna jediná slovenská kultúra, a jej súčasťou je jedna jediná slovenská literatúra. V honbe za splňaním rôznych európskych a panatlantických kritérií si akosi nechceme uvedomiť, že Slováci po

roku 1945 stratili tzv. ľudácku inteligenciu, po roku 1948 tzv. demokratickú, a v represáliách rokov päťdesiatych komunistickú inteligenciu. Skrátka, v rozpätí ani nie jedného desaťročia sme prišli o elitné vrstvy aktívnej vzdelanosti. Nepriatelia nám skántrili všetko to, čo akýmkoľvek spôsobom poukazovalo na slovenskú národnú individualitu. A tie údery boli také mohutné, že doznievajú až dodnes a ešte veľmi dlho potrvá, kým sa z toho Slováci ako národ vytrábia. Slovensko musí obnoviť svoju duchovnosť, uvedomiť si svoje kresťanské korene, také dôležité pri dnešnom strete civilizácií, intelektuálne sa zregenerovať. Potrebujeme solídny školský systém, ktorý nebude chrliť nedoukov, polovzdelancov s titulmi pred a za menom, bažiacich po funkciách a politickej moci. Potrebujeme ľudí hrdých na slovenské miesto v rodine európskych národov. Prepisovateľov slovenskej histórie bolo i je neúrekom, v Pešti, v Prahe, v Moskve a, žiaľ, i v Bratislave. Či sa to páči alebo nie, slovenské dejiny tvorili aj „ľudáci“, aj „komunisti“, aj „vépeenkári“, aj „mečiarovci“, aj „dzurindovci“, aj „ficovci“, i tí, čo prídu po nich. Až história zhodnotí či pozitívne alebo negatívne.

K Slovákom vo svete má ich vlast dosť podľznosti. Viem, že ako poslanec úzko spolupracujete s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Popri starých restoch pribudli nové povinnosti, najmä v súvislosti s dosť významnou vlnou novodobej ekonomickej emigrácie občanov Slovenska, keď jedni odchádzajú kvôli prežitiu, iní kvôli vyššiemu oceneniu svojej práce. Máte predstavu, ako by sme mali podporovať ich duchovnú existenciu, aby sme zabránili alebo aspoň stlmili ich odcudzenie sa domovine? Summa summarum: aké priority vidíte vo svojom snažení v súčasnosti i v nastávajúcich rokoch?

Som veľmi rád, že po prvý raz v dejinách máme Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorý sa môže oprieť o zákonnú normu slovenského parlamentu. Očakávam, že sa táto inštitúcia postupom času rozbehne a „zabehá“. Nemožno však od nej očakávať zázraky, lebo štát môže dať len to, na čo má, a náš štát má toho menej, ako od neho občania očakávajú. Slovenská diaspóra má kvalitatívne dva druhy Slováče – zahraničných Slovákov a Slovákov v zahraničí.

Jozef M. Rydlo, zľava doprava: v Padove (r. 1968), s dcérou Máriou, s manželkou Renátou.

vensku sa bude vyvíjať tak, ako sa Slovensko zachová k nej, pretože je to vzťah pragmatický a dovolím si povedať, že ho vidím skôr v zisťovnej rovine. Slovensko musí vybudovať v diaspóre také štruktúry, ktoré našim emigrantom budú vychádzať v ústrety.

Tí Slováci, ktorých zvykneme volať Slováci v zahraničí, sú tí naši rodáci, ktorí tak ako pred sto rokmi odchádzajú za prácou a vidinou lepšieho života do západoeurópskych a západných krajín. Ich počet osciluje medzi 250 – 400 000 osôb. Starostlivosť o nich je najkomplikovanejšia, pretože odchádzajú zo Slovenska síce legálne, ale vykonávajú zväčša tzv. čiernu prácu.

Týmto našim ľuďom, keď sa ocitnú v núdzi, vedľa vychádzať v ústrety len Slovenské katolícke misie, ktoré zriadili tam, kde to bolo potrebné a možné. Jedna Slovenská evanjelická misia pôsobí v New Yorku.

Keď padla železná opona, zmenila sa aj štruktúra diaspóry. Starí emigranti vymierajú, mladší zostarú, a zo Slovenska prišli úplne nové kategórie ľudí: operky, sezónni robotníci, študenti, neraz aj dobrodruhovia a asociálne živly. O tom by vedel rozprávať napríklad Rudolf Maslák, slovenský farár v Mníchove, alebo Imrich Tóth, slovenský farár v Paríži. Stará garda misionárov dokončuje svoju životnú púť a nových nie je ľahké nájsť, pretože dušpastierska a sociálna misia v cudzine je nesmierne náročná psychicky, profesionálne, fyzicky, a napokon i rečovo, nevraviac o stránke finančnej. No jeden slovenský duchovný, pracujúci za slovenských pábohzaplať, iste urobí pre našich emigrantov viac dobra ako regiment dobre platených konzulárnych úradníkov, ktorí sú financovaní z peňazí našich daňových poplatníkov.

Je nepochybné, že v záujme samostatného slovenského štátu je mať pozitívne kontakty s našou diaspórou, preto treba

S akademickým sochárom Alexandrom Ilečkom.

zmapovať zahraničných Slovákov – a dnes už aj Slovákov v zahraničí tak, aby mohli byť konkrétnym prínosom pre Slovenskú republiku. Je najvyšší čas, aby sme si my doma uvedomili, že náš štát aspoň symbolicky patrí aj tej tretine nášho národa, čo „hnaná žitná nevoľou“ zapustila korene v širom svete.

A moje priority?

Predovšetkým chcem, aby sa na kvalitnej univerzite zriadila Katedra dejín zahraničných Slovákov, ktorá by nielen skúmala naše národné dedičstvo zrodené v zahraničí, ale jeho skvosty aj editovala. Mojm tichým želaním je završiť Slovenskú bibliografiu v zahraničí za roky 1975 – 1989, ktorú začal P. Michal Lacko, SJ, dokončiť bibliografiu tzv. slovenskej katolíckej moderny a postaviť na solídnu bázu edíciu LIBRI HISTORIAE SLOVACIAE/LIBRI HISTORIAE EUROPAE, okolo ktorej sa grupuje elita mladých slovenských historikov. Na ich pleciah stojí úloha vyvíjať slovenskú historiografiu z kráčov totalitného myslenia. Chcem pokračovať vo vydávaní štvrťročníka pre slovenskú kultúru Most. Aj touto cestou prosím Všemohúceho, aby mi poslal dobrých ľudí a dožičil zdravie, pretože viem nielen to, že jeden človek môže zmeniť svet, ale nemôže to urobiť sám, ako aj to, že kto stavia bez Boha, nedobre stavia...

PRIATELSTVO

Margita Rekić-Grolmusová

Šťastný si, keď máš priateľa.

Nie je to rodina, s ktorou ťa krv spája.

On je viac, s ním nikdy nie si sám, na radosť aj na problémy ste dvaja.

Bohatý si, keď máš priateľov.

Nie sú tvoj rod, nie si ich semä.

Oni sú viac, s nimi život prežíváš, úcta a láska medzi vami drieme.

Priateľ – to je niečo sväté,

on nemá vieru, ani národnosť.

S priateľom nie si hladný, smädny, v jeho dome si vždy vítaný hosť.

Priateľstvo by malo vládnuť svetom, bolo by menej hladu, neboli by vojny.

Viac úprimnosti chýba dnešným dňom, tú zažiješ len s verným priateľom.

HVIEZDY

Vlasta Mataija-Okkelová

Kto by spočítal všetky hviezdy,

čo žiaria každú noc,

keď čarujú nebeskú oblohu

a majú krásnu, tajomnú moc.

V hĺbinách ďalekých kdesi svietia,

mnohí zatúžia tú vzdialenosť odhadnúť,

kto by ich spočítal a poznal ich púť?

Fascinujú, sú dojemné,

každá z nich milióny rokov svieti,

počítajú ich s radosťou už malé deti.

Jedna sa zdá blízko, druhá je vzdialená.

Obloha bez nich bola by stratená.

Z tvorby Slovákov v Chorvátsku

Ľudskosť v každom (ne)čase

Jezuitský kňaz Ferdinand TAKÁČ sa narodil 27. júna 1920 v Chorvátskom Grobe neďaleko Bratislavy. Po maturite na bratislavskom reálnom gymnáziu študoval na Právnickej fakulte univerzity v Záhrebe. Štúdiá kvôli matkinej smrti a vojne prerušil. Ani po vojne sa do Chorvátska nevrátil a štúdium práva nedokončil. Začal pracovať v redakcii denníka Čas, ktorý bol tlačovým orgánom novozaloženej Demokratickej strany. Február 1948 mu preto priniesol okamžitú výpoveď z redakcie. V júli toho istého roku vstúpil po viacročnej osobnej príprave do jezuitského rádu v Ružomberku. Počas tzv. barbárskej noci z 13. na 14. apríla 1950 ho spolu s rehoľnými bratmi internovali najprv do Jasova, potom do Podolínca, a neskôr bol nasadený na nútené práce pri výstavbe Púchovskej priehrady. Napriek každodennej fyzickej námahe sa venoval štúdiu filozofie a teológie. Po absolvovaní predpísaných skúšok ho v januári 1955 vtedajší tajný biskup, neskôr kardinál Ján Chryzostom Korec vysvätil za kňaza. Po roka po tajnej vysviacke, o ktorej nevedeli ani jeho najbližší príbuzní, ho zatkla štátna bezpečnosť. Vo väzení strávil päť rokov. Po amnestii roku 1960 sa zamestnal v Bratislave ako opravár výťahov, rovnako ako jeho svätiaci biskup Ján Chryzostom kardinál Korec. Jeho autobiografické dielo *Budú prenasledovať aj vás* je jedinečná kniha spomienok na podmienky vo väzenských zariadeniach v období totalitného komunistického režimu, na praktiky dozorcov a vyšetrovateľov, na charaktery a životné osudy spoluväzňov.

Ferdinand Takáč sa narodil v rodine potomkov chorvátskych vystaňovalcov. V jeho rodisku sa vždy hovorilo chorvátskym nárečím, ktoré si priniesol na záhrebské štúdiá. Počas nich si materčinu obohatil o znalosť jej spisovnej normy. Táto jazyková príprava mu umožnila venovať sa prekladateľskej aj lexikografickej činnosti. Je autorom prvého chorvátsko-slovenského prekladového slovníka a nárečového slovníka, v ktorom zachytil živú podobu chorváčtiny vo svojom rodisku. Z chorvátskeho originálu preložil do slovenčiny takmer tridsať knižných titulov, najmä náboženského charakteru.

V knihe spomienok na obdobie náboženskej neslobody a roky strávené vo väzniciach, ktorú do chorváčtiny preložila Ružica Vinčaková, by sme však márne hľadali zatrpknutosť. Jedinečnosť Takáčovho textu spočíva v tom, že nemoralizuje, neodsudzuje. Iba opisuje udalosti, ktoré prežil, a v duchu kresťanskej lásky odpúšťajúcim, miestami až odľahčeným humorným tónom hodnotí ľudí, ktorých stretol.

Verše o priateľstve

Margita REKIĆ-GROLMUSOVÁ a Vlasta MATAIJA-OKKELOVÁ sa narodili na Slovensku, ale žijú a tvoria v Rijeke. Hlboko prežitú poznanie o mocnej sile obetavého, nesebeckého a nezištného priateľského vzťahu ich zláskalo nezávisle od seba napísať mimoriadne presvedčivo znejúce verše s názvom *Priateľstvo*. Tento názov sa napokon stal titulom celej básnickej zbierky. Iste aj preto, lebo sa v nich odzrkadľujú osobné zážitky, znásobené skúsenosťami pri hľadaní a budovaní vzťahov v novom, druhom domove. Vyžaruje z nich tiež smútok za stratou každodenného kontaktu s blízkymi osobami v rodisku, teda v prvom, dočasne vzdialenom domove.

Autorky pretavili svoje osobné zážitky do básní, v ktorých citlivým spôsobom analyzujú hodnoty získané v rodnom kraji. Vzápätí ich priamo i nepriamo porovnávajú s hodnotami, ktoré našli v novom domove. Slová, ktorými sa nám prihovárajú, sú jednoduché, úprimné a čisté. Pripomínajú vlastné bezstarostné detstvo „na zelenom koni“, vznáša sa nad nami dúhový opar mladosti, počujeme spev škovránka za snečného letného rána, ale aj šum krídel divých husí, ktoré na jeseň odlietajú do tajomných neznámych dialok. Tak nám autorky spôsobom, ktorý umožňuje iba insitné umenie, namiešali omamný odvar slov. Pootvorili pred nami bránu svojho šťastného detstva, dali nazrieť do krajiny svojej mladosti, zoznámili nás so svojimi najbližšími a v intímnych vyznaniach sa nostalgicky dotkli rán, ktoré im uštedril život.

Známe čarovné slová – otec, mama, láska, priateľstvo, sused, sestra, brat – klopú na naše srdcia a otvárajú v ňom trinásť komnatu, do ktorej vstupujeme potichu, zbožne, po špičkách. Niekedy v nej stojíme v nemom úžase a premýšľame, aké nesmierne bohatstvá jej dopriala ruka Najvyššieho. Inokedy, kľučiac na kolenách, prosíme, aby sme mohli pobudnúť ešte chvíľku v záračnej atmosfére jej velebnosti, ktorá človeka očisťuje od hriechov a hladí ubolenú dušu. Autorky teda zaklopali na naše srdcia, neomylné poukazujú na najcennejšie hodnoty v živote človeka, medzi ktorými má miesto najčestnejšie domov, lebo – povedané slovami klasika – „domov sú ruky, na ktorých smieš plakať“.

Chorvátsky preklad knihy Ferdinanda Takáča.

Básnická zbierka *Priateľstvo*.

Vojtech ZAMAROVSKÝ – vyslanec helenizmu

Čas je najlepší lekár. Istotne. Aj teraz by sme mohli povedať: Prebolelo. Mal úctyhodný vek, dve desaťročia zápasil so zákerným Parkinsonom, smrť bola úľavou. Istotne. Len medzera, čo zanechal v slovenskej a európskej kultúre, je veľká. V neskorú jeseň odišiel do večnosti významný slovenský spisovateľ literatúry faktu, muž, ktorému vo svete vyšli dva milióny kníh, neuveriteľne skromný a pracovitý človek – **Vojtech Zamarovský**.

Vnedeľu 5. októbra 1919 prišlo na svet prvorozené dieťa mladých manželov Margity a Štefana – syn Vojtech. Rodný dom Vojtecha Zamarovského stojí dodnes na Matúšovej ulici číslo 3, pri farských schodoch, tesne pod Trenčianskym hradom. Domček už dávno obýva keramikár Pavol Volzárík, a od roku 2005 je v ňom aj Pamätná izba Vojtecha Zamarovského. Vďaka nadšencom Zamarovského diela je to sympatické a obohacujúce zákutie.

Štefanova rodina nebola chudobná, hoci z jej siedmich členov zarábala iba jeden. Manželka zostala v domácnosti – na svet prišli po Vojtechovi ďalšie dve deti – Štefan a Margita. Otec sa teda musel obracať, aby nikomu z rodiny nič nechýbalo. Tri ženy sa starali o tri deti a otec to všetko musel finančne zabezpečiť. Dnes si to človek už ani nevie dobre predstaviť. Otec bol zo starého zemianskeho rodu, sedemsto rokov dozadu sa vinie história pánov zo Zamaroviec: ich prapradedo vytiahol so svojimi dvoma somárskimi paripami s kočom z vázkeho blata, aj kone osobných strážcov, čo zostali po záplave bruchami v bahne – v koči nesedel nik iný, ako uhorský kráľ Ondrej II. V Pešti je listina, písaná na koži – na nej Ondrej II. potvrdzuje svojmu záchrancovi povýšenie do šľachtického stavu, do daru mu dáva okolie pri Váhu a za erb mu určuje – dva somáre. Tak vznikla panská usadlosť Somárovce, Szamárfalu, Zamarovce.

Vojtechov otec však nepatril k bohatej zemianskej a vzdelanej vetve, aj keď s kaštieľom v Zamarovciach a ujom Jožom, ktorý tam gazdoval, udržiaval rodinné zväzky. Vojtech Zamarovský si ešte aj po rokoch spomína na paradnú knižnicu v ich rodinnej kaštieli. Rovnako ako na tetu zo Soblahova, ktorá na otázku, či vie čítať a písať, len zdvihla ruky a zvolala: Božechráň!

Vojtechov otec bol kominársky majster. Nič im však nechýbalo. Otec bol skromný, ale veľmi aktívny muž. Okrem toho, že musel statočne pracovať, aby zabezpečil početné osadenstvo nového domu – z domčeka v čarovnom kúte podhradia sa familia presťahovala do priestrannejšieho bytu na Mostovej ulici číslo 7 – bol aj činovníkom miestnych kultúrnych spolkov a aktívnym hasičom. Byť v dobrovoľnom hasičskom zbore bola vlastne morálna povinnosť správneho kominára. Keď totiž v meste vznikol akýkoľvek požiar, ľudia si povedali, to bude zase od kominára! Takže, kominár, tvoja vina, bež hasiť! A v tých rokoch bolo požiarov neporovnateľne viac ako dnes a technika pri zásahu oveľa úbohejšia. Najmä v malomešte, akým bol v dvadsiatych rokoch minulého storočia Trenčín. Jedného večera, mohlo to byť niekedy na jar roku 1929, Belinovi išlo na desiaty rok, v pokojnej rodinnej atmosfére prerušil otec tichý rozhovor troch žien nezvyčajne hlasno: – Belo sa bude učiť jazyky! Najvyšší čas.

Ktorási z dám sa pokúsila zmäknúť strohý príkaz, lebo otcova poznámka zaznela do tichého rozhovoru príliš imperatívne. Dovolila si podotknúť, že Belino pôjde o rok do gymnázia a tam bude mať aj cudzí jazyk, od kvarty dva, od kvinty aj latinčinu...

– To je nič. V škole učia cudzie reči len tak, z povinnosti. Ja chcem, aby sa Belo bez cudzej pomoci slobodne dovravel kdekoľvek na svete.

Babička chcela protestovať, že je ešte decko, rok-dva to hádam vydrží, ale dcéra jej naznačila, aby bola radšej ticho. Neurobila to kvôli mužovi, ani preto, že nemala rada ani drobné rodinné hádky. Nie. Aj ona už dávnejšie rozmýšľala o tom, že sa deti majú učiť cudzie reči. Zatiaľ má, pravdaže, najstarší. Dokonca si odložila pár výstrižkov z novin, na ktorých rozličné spolky a nadácie inzerovali letné tábory s jazykovým kurzom a lacné zahraničné pobyty pre učeniachtivé deti. Keď otcova veta v tichu doznela, mlčky vstala, šla po ne a rozložila ich po stole. Prezerali ich, hodnotili, preratúvali, čo by

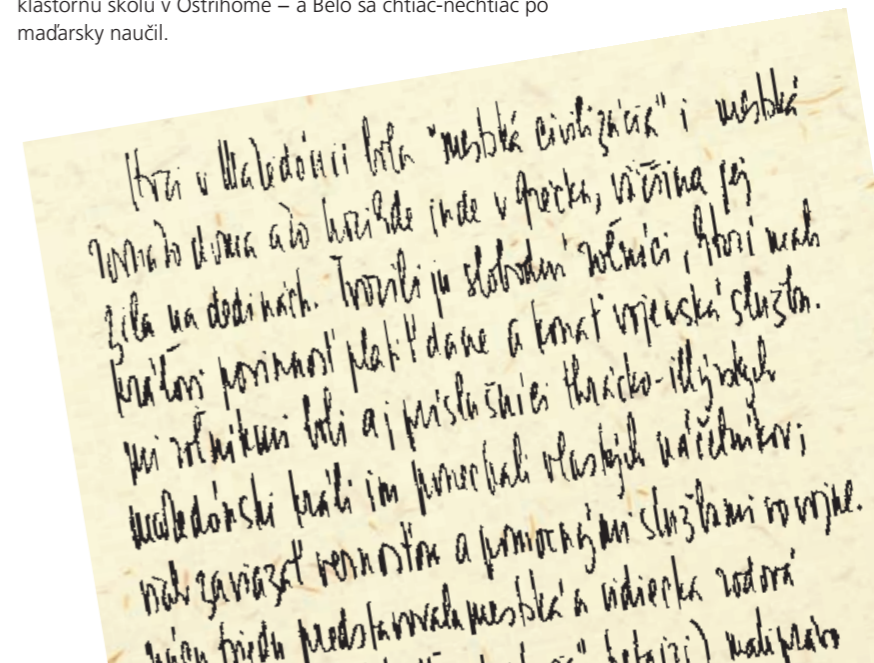

Obrázok z knihy Vojtecha Zamarovského *Gilgameš*.

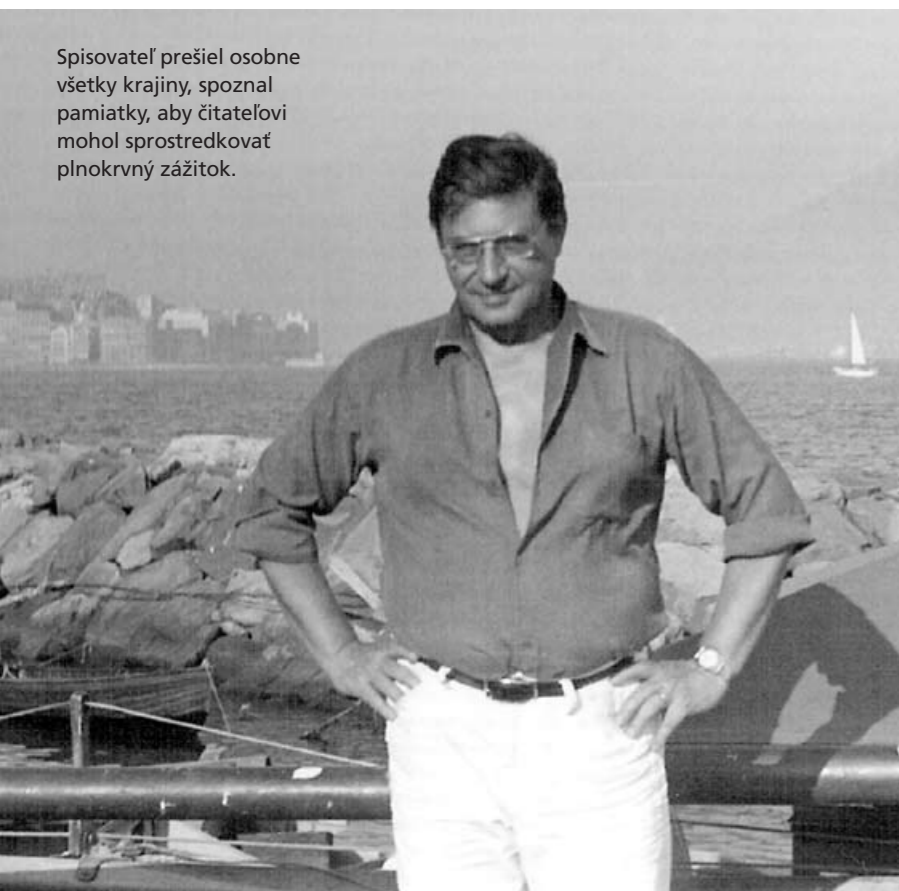
ktorý pobyt stál. Otec, prekvapený manželkiným archívom inzerátov, už oveľa miernejším hlasom uzavrel debatu: – Dobre, Gitka moja. Tak to zariad' podľa svojho uváženia. A začítal sa do novin.

Už v to leto išiel Belo na dva mesiace do detského kurzu nemčiny vo Viedni. A potom každý rok, na celé prázdniny, niekedy dokonca na tri mesiace, tak, že neraz musel robiť skúšky aj o tri týždne skôr ako iní. Letné medzinárodné tábory, jazykové ústavy, kurzy, ktoré organizovala YMCA, skauti, nadácie, rok čo rok, až kým nešiel na vysokú školu. Každé nasledujúce leto trávil niekde vo svete, v Rakúsku, Nemecku, pri Paríži, v jazykovom ústave v Grönzingu... Stalo sa dokonca, že bol v medzinárodnom tábore jediným účastníkom kurzu z celého Československa. A počas školského roka francúzština a latinčina na gymnáziu, dvakrát do týždňa hodina nemčiny s domácim učiteľom, pre všetky tri deti, hoci boli od Belina oveľa mladšie, o rok neskôr aj angličtina... Mama vedela dobre po maďarsky, pokúšala sa naučiť aj decká, ale nevelmi sa jej to darilo, tak im objednala profesora Szántoa z trenčianskej židovskej školy. To ich však akosi nelákalo, z maďarčiny nevoňala nijaká exotika, z učiteľa iba silný tabak a po maďarsky sa v okolí rozprávali akurát staré babky. Tak mama vybavila pre Belina na istý čas kláštornú školu v Ostrihome – a Belo sa chtiac-nechtiac po maďarsky naučil.

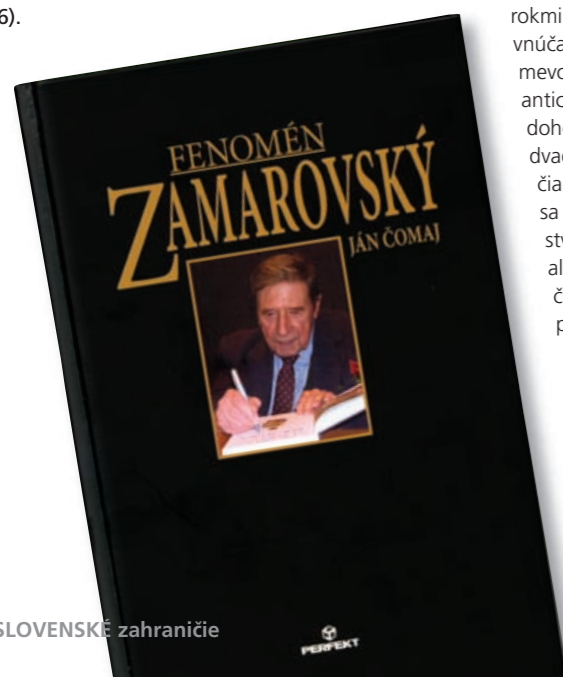
Rukopis knihy *Grécky zázrak* pochádza zo zbierky trenčianskeho Múzea antiky.

Spisovateľ prešiel osobne všetky krajiny, spoznal pamiatky, aby čitateľovi mohol sprostredkovať plnokrvný zážitok.

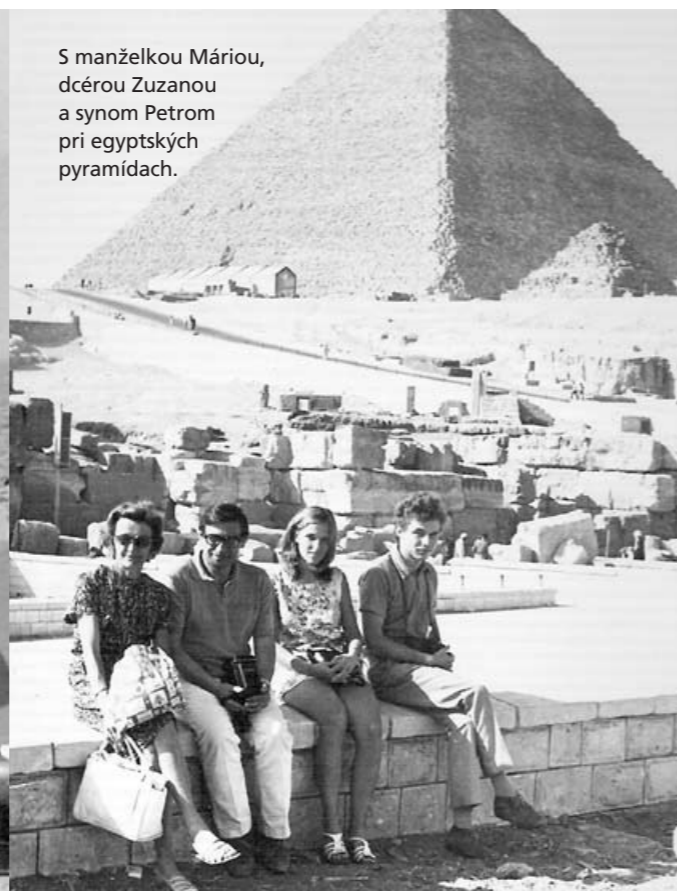
Kniha Jána Čomaja o živote a diele Vojtecha Zamarovského (vydavateľstvo Perfekt, 2006).

Rodičom akoby ani táto záľaha nestačila, tvrdohlavo si húdli, že pokrokový vzdelanec by mal vedieť aj po grécky, tak istý čas mali deti doma aj hodiny gréčtiny. Lenže tá ich už nebavila vôbec, najmenej Belina – a vždy to ľutoval. Keby sa bol poctivejšie učil, vpravieval, mohol by sa dnes lepšie dohovoriť so svojimi vnúčatami! Jeho dcéra Zuzka, doktorka filozofie, profesorka angličtiny, je totiž vydatá za Gréka, ktorého Turci vyhnaní z východnej časti Cypru, keď okupovali časť ostrova. Teraz žijú v nádhernom prostredí cyperského Stredomoria, Zuzka tam učí, jej manžel je riaditeľom cestovnej kancelárie, a deti už ľadva poznajú pár slov z rodnej reči svojej mamy. Dedo Zamarovský mi takto rok hovoril o hodinách starogréčtiny, z ktorých sa

pred sedemdesiatimi piatimi rokmi rád ulial, a o svojich vnúčatách, pravdaže, s úsmevom. Veď by sa dnes antický Grék sotva voľne dohovoriť s gréckymi deťmi dvadsiateho prvého storočia. Odpusťte mi, že som sa rozravel práve o detstve veľkého majstra – ale tam to všetko má začiatok. Rodičia vedeli, že pôjde na vysokú školu, ale popri maturite sa musel vyučiť aj za kominára, aby si chlapec vážil tvrdú a špinavú robotu a mal chlieb, aj keby k dačomu došlo, človek nikde nevie!

S manželkou Máriou, dcérou Zuzanou a synom Petrom pri egyptských pyramídach.

Chlapec však úspešne skončil v Bratislave právnickú fakultu a popri zamestnaní v Štátnej plánovacej komisii aj vysokú školu ekonomickú. Prišli však päťdesiate roky, nič mu bola znalosť jazykov a dve vysoké školy, musel prácu opustiť a ľadva-ľadva sa mu podarilo nájsť miesto plánovača v jednom vydavateľstve. Tu začal prekladať z francúzštiny, angličtiny, nemčiny do slovenčiny i do češtiny. Odbornú literatúru, ale aj filozofické diela, historické knihy, literatúru faktu, kým si jedného dňa nepovedal, že to skúsi sám.

Začali sa jeho nekonečné cesty svetom antiky a Orientu. Cesta za siedmimi divmi sveta, za tajomstvami Sumerov, za bohmi a učencami Grécka, Egypta, Mezopotámie, dokonca aj umelecká tvorba – krásne preroprávanie starých eposov a legiend do podoby moderných noviel s patinou vekov. Štrnásť kníh za dvadsať rokov. V trinástich jazykoch. V dvoch miliónoch výtlačkov. Grécke deti sa učia vlastný dejepis z kníh Vojtecha Zamarovského. A veľa uznání po celom svete. Najvyššie vyznamenania. Predposledný si preberal na vozíčku – vlni mu Gréci udelili najvyšší rad cudzincovi – titul Vyslanec helenizmu. Pribinov rad I. triedy prevzal z rúk prezidenta Gašparoviča už jeho syn...

Dokázali sme besedovať spolu celé dni. Na tri zmeny, lebo po dvoch hodinách bol už unavený, aj keď ho vždy na chvíľu vzpružilo pol pohárika červeného vína. Písať už nemohol - na svoj elektronický písací stroj nevládal zdvihnúť ruky, ceruzku neudržal v prstoch. Hovoril takmer nečujne. Stretávali sme sa, lebo som chcel o ňom napísať knižku. Vyšla pár týždňov po jeho smrti vo vydavateľstve Perfekt. Volá sa *Fenomén Zamarovský*. Videl ešte jej obálku – potešil sa. Knihy sa však už nedať. Veľmi mi je to ľúto. Možno by si bol konečne uvedomil, akou osobnosťou bol a akým dramatickým životom sa prehrýzol. Lebo on o tom nikdy nerozmýšľal. Myslel len na zajtrajšok. S veľkým úsmevom na tvári.

Záver z podujatia v Modene.

ZUZANA SOLIERI Slovensko v talianskej Modene

Zuzana Solieri sa narodila v Bratislave. Tam vyštudovala humanitný smer so zameraním na angličtinu, ktorú intenzívne využívala v oblasti zahraničného obchodu a cestovného ruchu. Pred štyrmi rokmi sa vydala a vystažovala za manželom do Modeny. Kontakt so Slovenskom však neprerušila, práve naopak, chce byť užitočná pre svoje rodisko. Pri jednej ceste domov navštívila pani Solieri aj Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Prijala ju riaditeľka odboru kultúry Ľubica Bartalská. Porozprávali sme sa s ňou aj v redakcii nášho časopisu.

„Som typ, ktorý rád organizuje, a chcem byť užitočná aj v novom prostredí,“ hovorí o sebe Zuzana Solieri. Začala spoluprácou so Slovenským veľvyslanectvom v Ríme. Po konzultáciách na Ministerstve zahraničných vecí SR v Bratislave vypracovala koncepciu dlhodobej prezentácie Slovenska v Taliansku a získala si ňou dôveru. „Veľmi si to vážim,“ poznamenáva.

SPOZNÁVAME SA NAVZÁJOM

Spočiatku sa zúčastňovala akcií, ktoré organizovali slovenská ambasáda a Slovenský inštitút v Ríme. Potom sa pustila do práce spolu s manželom. Prvé podujatie uskutočnili na Veľkú noc v Modene, kde prezentovali naše ľudové tradície. V katedrále Duomo di Modena koncertoval 32-členný chrámový zbor Ad una corda z Pezinka, ktorý zožal veľký úspech. Pár piesní pridali aj pred katedrálou. „Podujatie malo veľký ohlas. Ozvali sa ďalší Slováci žijúci v oblasti Emilia Romagna. Chceme sa navzájom spoznávať, pretože každý sa v inom svete cíti trochu sám. Dobré mu padne, keď tam má svojich rodákov.“

LA SLOVACHIA INCONTRA MODENA

Vlni zorganizovala Zuzana Solieri akciu *La Slovacchia incontra Modena*, v preklade *Slovensko stretáva Modenu*. Podujatie bolo zároveň aj oslavou vstupu Slovenska do Európskej únie. Realizovalo sa pod záštitou mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Slovenskej republiky v Talianskej republike Stanislava Valla a významných slovenských a talianskych inštitúcií. Boli pozvaní najvyšší predstavitelia talianskeho politického, kultúrneho a spoločenského života. Podujatie propagovalo možnosti spolupráce obidvoch krajín v podnikateľskej sfére, cestovnom ruchu a kultúre. Bohatý program trval tri dni. V ekonomickej časti vystúpili veľvyslanec a obchodný konzul SR v Taliansku, predstavitelia SARIO (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu), Camera di Commercio Talianskej republiky na Slovensku a ich potenciálni talianski partneri. Prítomní boli aj zástupcovia bankového sektora. Na záver nechýbala čaša dobrého slovenského vína, k nemu ochutnávka rôznych druhov syra. V kultúrnom programe vystúpili pred talianskym publikom Slovenský komorný orchester s talentovaným huslistom Daliborom Karvayom. Koncert sa konal v Chráme sv. Vincenza, miesto mu dávalo osobitú atmosféru. Do programu druhého dňa bola zaradená aj prezentácia slovenskej literatúry na filozofickej fakulte v Modene.

Zuzana Solieri v spoločnosti s p. Vallom.

Viedla ju manželka slovenského veľvyslanca v Taliansku, vedúca pracovničky Literárneho a informačného centra v Bratislave Miroslava Vallova. Rokovala aj o možnostiach spolupráce medzi univerzitami oboch krajín. Súčasne vo významnej galérii Modernarte otvorili výstavu *Sklo kontra bronza* a na večernom koncerte spievala Klára Mitsová, slovenská sopranistka dlhodobo žijúca v talianskej Siene. Na záver sa premietal slovensko-český film *Sila ľudskosti*, ktorý získal viacero medzinárodných ocenení.

„Boli to tri dni kultúrneho maratónu a veľkej zodpovednosti. Ale stáli zato. Pri všetkých akciách sme mali veľký bubon, mnohí návštevníci vkladali doň vitzitky. Získali sme tak kontakty na nových ľudí. Slovenský veľvyslanec Stanislav Vallo žreboval, kto vyhrá pobyt v špičkovom bratislavskom hoteli. Živá reklama býva predsa najúspešnejšia...“ poznamenáva s úsmevom Zuzana Solieri.

SMELÉ PLÁNY

Spomenuté aktivity prispeli k tomu, že sa v Modene začína sústreďovať slovenská komunita. V oblasti Emilia Romagna žije odhadom päťdesiat, ale iste i viac Slovákov. Zuzana Solieri sa preto rozhodla založiť spolok Slovákov žijúcich v tejto oblasti. Rozmýšľa o mnohých projektoch, ktoré by pomohli Slovensku pri jeho prezentácii v Taliansku. Zlákalo ju napríklad mesto Sassuolo, vzdialené len kúsok od Modeny, v ktorom sa pravidelne koná mesiac prezentácie niektorého európskeho štátu. „Prejavila som záujem predstaviť v tomto projekte aj Slovensko. Máme prísľub, že október 2008 bude mesiacom slovenskej kultúry.“

„Viete, čo ma fascinuje najviac? Keď talianske publikum vzdáva hold uznania búrlivým potleskom našim umelcom. Potvrzuje to, že naše úsilie malo a má veľký zmysel,“ zveruje sa Zuzana Solieri a dodáva na záver: „Verím, že s našim entuziazmom a s pomocou slovenských inštitúcií dokážeme prezentovať veľa dobrých projektov v prospech Slovenska.“

Slovenskí sklári v New Yorku

Sklo slúži človeku od nepamäti. Postupne, ako sa objavovali nové vlastnosti a technické možnosti spracovania tohto fascinujúceho materiálu, vznikali aj nové možnosti jeho využitia.

Sklársky umelec Václav CIGLER

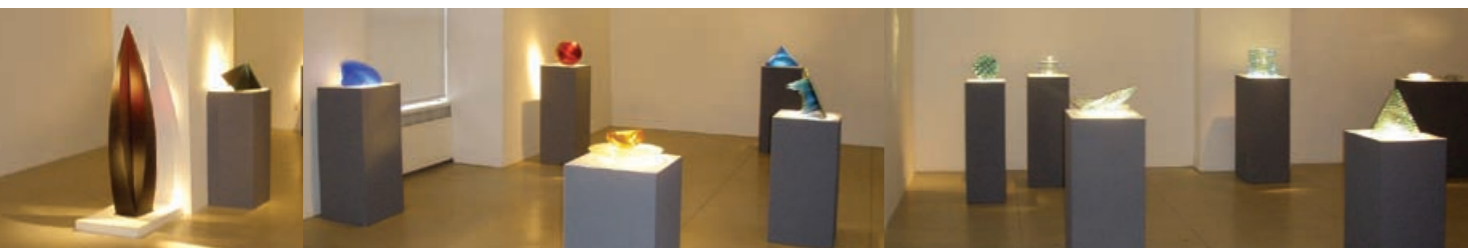
Sklo dlho slúžilo ľuďom len na úžitkové a dekoračné účely. Až v dvadsiatom storočí bolo povýšené na médium, z ktorého možno tvoriť umelecké diela. Prvé sklenené objekty a plastiky, dnes známe pod názvom štúdiové sklo, znamenali historický prelom v rôznorodosti použitia skla. O niekoľko desaťročí neskôr sa stalo zdrojom inšpirácie pre celkom nové, originálne použitie sklenených objektov v architektúre. V tomto objavovaní ďalších výtvarných dimenzií skla je pre nás dôležitou skutočnosťou to, že nová úloha a funkcia pre sklo bola predstavená a rozvíjaná u nás, v Československu. Založením oddelenia skla v architektúre na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave v roku 1965 sa vytvorilo jedinečné zázemie pre súčasných slovenských sklárov. Zakladateľ Václav Cigler (1929 Vsetín), dnes svetová osobnosť v oblasti umeleckého skla, sa stal prvým vedúcim tohto oddelenia a súčasne prvým umelcom, ktorý vyslobodil sklo z jeho dekoratívnych funkcií a povýšil ho na spolutvorcu životného prostredia. Tvoril sklenené objekty, ktoré sa stali plnohodnotným umeleckým artefaktom v interiéri i exteriéri

Galéria NOVA
vystavovala
slovenské umelecké
sklo v New Yorku.

Václav Cigler, *HALF EGG*

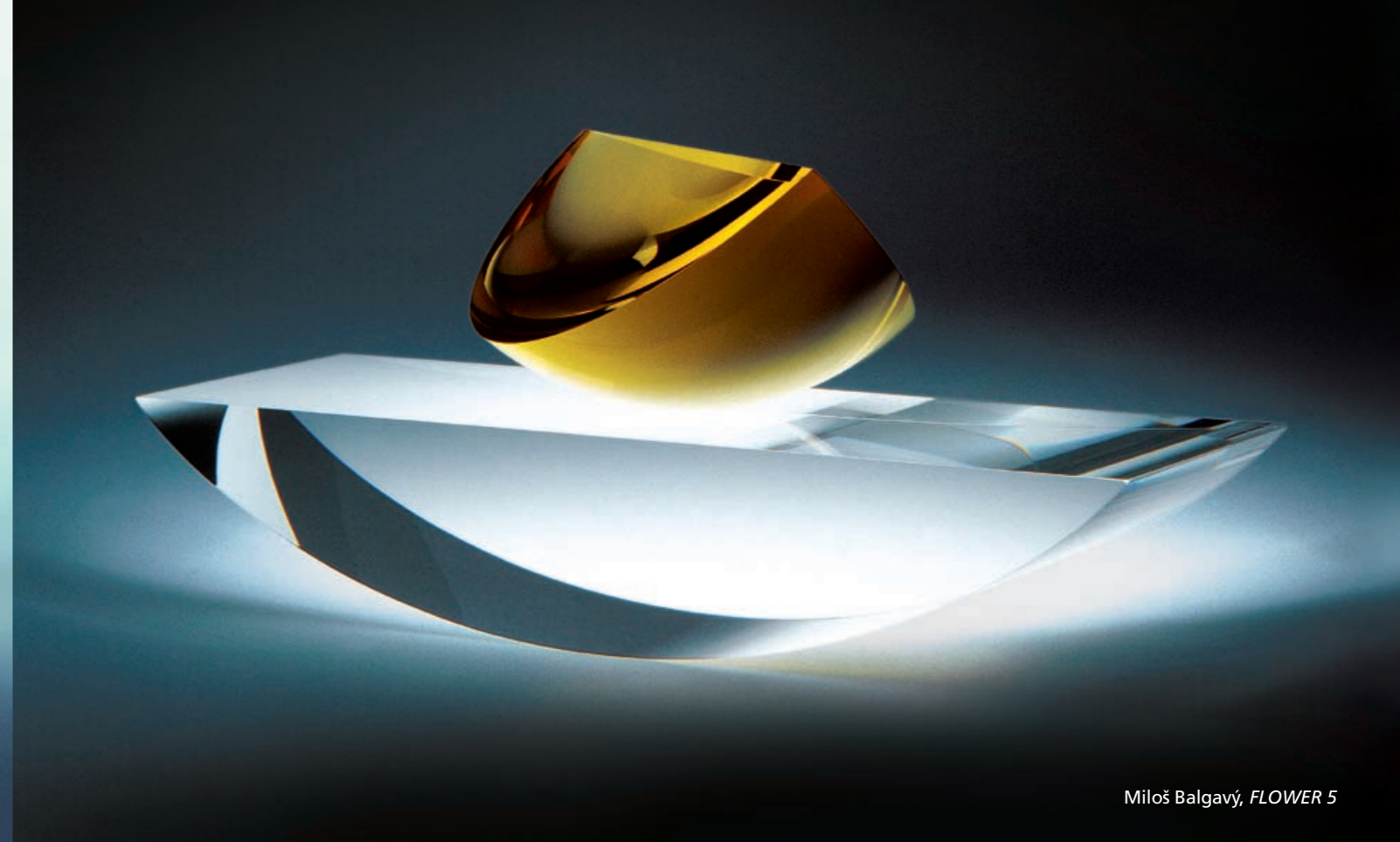
nepochybne magickú silu, ktorá sa znásobuje hrou skleneného objektu so svetlom. Práve vedomým narábaním so svetlom dodávajú umelci objektom variabilitu a štvrtý rozmer. Sklený objekt tak odhaľuje vzrušujúce a neočakávané priestory, ktoré sú výsledkom viacnásobných odrazov svetla od vyleštených povrchov, tvorí magickú, zakaždým inú atmosféru. Vyčaríť zo sklenej hmoty žiarivý sklený objekt si vyžaduje nielen naslovovzatých majstrov remesla – sklárov, ale najmä umelcov s jasnou tvorivou víziou. Tieto originálne kvality sú charakteristické pre umelcov Ciglerovej sklárskej školy, ktorých reprezentuje galéria NOVA a ich diela vystavuje doma i v zahraničí.

budov. Predovšetkým Ciglerovo dielo, experimenty s brúsením optického skla, jeho umelecké názory, predstavy inšpirovali a ovplyvňovali celé generácie mladých umelcov na Slovensku i v Čechách a stali sa základom tzv. Ciglerovej sklárskej školy. Patria k nej okrem Václava CIGLERA najmä Štěpán PALA, Zora PALOVÁ, Lubomír ARTZ, Pavol HLŮŠKA a Miloš BALGAVÝ. Pre ich tvorbu je charakteristické používanie optického skla vysokej kvality, ktoré brúsia a leštia alebo ďalej spracúvajú modernými špeciálnymi technikami, napríklad pri nanášaní tenkých kovových reflexných vrstiev. Popri optickom skle Štěpán Pala a Zora Palová využívajú špecifické vlastnosti liateho skla na vytvorenie sklenených objektov neobyčajných tvarov. Sklo ako materiál má

AKTIVITY GALÉRIE NOVA

„Naša galéria vznikla koncom roku 1990 a je najstaršou súkromnou galériou na Slovensku. Jej výstavný priestor sa nachádza v centre Bratislavy pod Michalskou bránou. Spočiatku sme mali len chuť prispievať k propagovaniu súčasného umenia doma a v zahraničí. Galéria NOVA sa prezentovala so slovenským výtvarným umením na medzinárodných veľtrhoch umenia, ako KunstRAI v Amsterdame (1994 – 2002), Holland Art Fair v Haagu (2002 – 2004), Holandsko. V súčasnosti galéria spolupracuje s oddelením sklárskej tvorby na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave a orientuje sa najmä na diela umelcov, ktorí sa venujú tvorbe sklenených objektov v duchu tradície Ciglerovej sklárskej školy.“

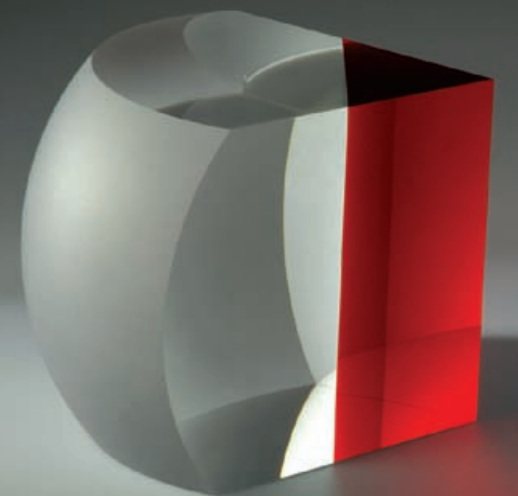
Miloš Balgavý, *FLOWER 5*

V roku 2005 sa galéria zúčastnila na veľtrhu St'Art v Štrasburgu, Francúzsko a na Art Bratislava s čisto sklárskou expozíciou. „Jedinečné sklenené objekty týchto umelcov nefascinovali len nás, ale zaujali aj náročných návštevníkov. To bol asi najdôležitejší podnet k tomu, aby sme sa začali venovať len Ciglerovej sklárskej škole,“ spomína na kryštalizáciu záujmu o umenie spoluzakladateľ galérie NOVA Miroslav Zeman a pokračuje: „Vlani galéria opäť vystavovala na veľtrhu St'Art v Štrasburgu a na prelome rokov 2006 a 2007 v New Yorku. Expozíciu s názvom *Slovenské súčasné sklárske umenie* sme vystavovali v galérii Maiden Lane Exhibition Space (125 Maiden Lane, New York City, NY 10038).

Náš náročný i nákladný cieľ sa podaril aj vďaka ústretovosti a finančnej podpore Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a neziskovej organizácie Umenie. Veľmi nás potešilo, keď po skončení výstavy prejavila záujem o slovenské sklo aj ďalšia newyorská galéria, takže ho mohli obdivovať do konca februára aj v Leo Kaplan Modern Gallery (41 East 57th Street, 7th Floor, New York).

Propagáciou súčasného sklárskeho umenia na Slovensku a v Česku si galéria NOVA zaumienila podporiť výtvarný aj trhový potenciál tejto tvorby vo svete. Jej obdiv k skleným objektom unikátnej Ciglerovej školy sa však nekončí organizovaním výstav. Rozhodla sa vypísať pre mladých sklárov súťaž CENA GALÉRIE NOVA ZA SKLO. Prvý ročník vyvrcholil začiatkom marca výstavou 15 finalistov v Zichyho paláci v Bratislave. Cenu získal Ašot Haas.

Sklárske výtvarníctvo je úzko viazané na materiál a náročnú technológiu, čo predstavuje najmä pre začínajúcich tvorcov zvýšené organizačné aj materiálne nároky. Galéria začala pre nich budovať moderne vybavený sklársky ateliér, v ktorom by mohli vznikáť nové diela, a svetovo uznávaný umelecký sklár Václav Cigler by mal príležitosť svojimi umeleckými, ale i ľudskými hodnotami ovplyvniť ďalších tvorcov, ktorí chcú, tak ako on, povýšiť sklo na úžasnú umeleckú matériu.

Slovak
Contemporary
Glass

December 14, 2006 - January 3, 2007

Open Monday to Sunday / 9 am – 6 pm

Maiden Lane Exhibition Space,

125 Maiden Lane, New York City, NY 10038

www.galeria-nova.sk

Slovenské plesanie vo svete

Plesová sezóna je vždy príležitosťou na družnú zábavu aj pre Slovákov žijúcich v rôznych kútoch sveta. Niektorí z vás sa so svojimi skvelými zážitkami podielili aj s našou redakciou.

Tohtoročný slovenský bál na Britských ostrovoch „bol prvýkrát zorganizovaný na reprezentatívnej úrovni, čo prispelo k položeniu základného kameňa budúcich každoročných akcií,“ hodnotí úspešnú akciu Slovenského centra vo Veľkej Británii (SKC-UK) Martin Hakel. Centrum vzniklo s plnou podporou slovenskej ambasády v Londýne a bolo priamou reakciou na vstup Slovenska do Európskej únie. Bál v Londýne podporili slovenský charge d'affaires v Londýne Radovan Javorčík, poslanec Európskeho parlamentu za Londýn Dr. Charles Tannock, poslanec Európskeho parlamentu za SR Peter Baco i predstavitelia slovenských komunit z Francúzska, Talianska, Austrálie a Írska.

Výročné plesanie v chorvátskych Našiciach sa konalo 9. a 10. februára 2007. Dôvodom na oslavy bolo okrem fašiangov aj 15. výročie založenia Zväzu Slovákov v Chorvátskej republike. Usporiadatelia pripravili pre domácich a pozvaných hostí pestrý program. Miestny odbor Matice slovenskej už v piatok všetkých privítal v hoteli Park na jubilejnom 5. plese Slovákov. Do tanca i na počúvanie hrala hudobná skupina Alesis z Iloku. V kultúrnom programe vystúpila rodina Žagarovcov z Osijeku, moderovali Daša Siladiová z Našic a Branko Uvodić z Chorvátskej televízie v Záhrebe. Medzi hosťami bol aj veľvyslanec SR v Chorvátsku Ján Báňas, zástupcovia vlády Slovenskej republiky, ministerstva kultúry a Matice slovenskej v Bratislave. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí zastupovala riaditeľka odboru kultúry Ľubica Bartalská a pracovník teritoriálneho odboru Martin Štrbka. Na oslavách nechýbali zástupcovia slovenských komunit zo Záhrebu, Iloku, Jelisavca, Rijeky, Lipovian, Markovca a ďalších miest. V sobotu 10. februára privítal na radnici všetkých hostí zo Slovenska

a Chorvátska primátor Našic Krešimir Žagar. Potom nasledovala slávnostná schôdza, na ktorej udelili ocenenia zaslúžilým členom Zväzu Slovákov v Chorvátskej republike a predstaviteľom Slovenskej republiky, a slávnostná prezentácia monografie s názvom *15 rokov Zväzu Slovákov v Chorvátsku*.

Druhý ročník Česko-slovenského bálu v pražskom Obecnóm dome po všetkých stránkach prekonal vlnajší prvý bál. V družnej zábave sa až do rána bavilo viac ako 1600 hostí. „Naším cieľom je pripomenúť si spoločné korene českého a slovenského národa,“ povedala šéfkla organizujúcej agentúry ZUZA Art production Zuzana Horová. Je pochopiteľné, že sa popri internacionálnom programe, rozhovoroch, priateľských stretnutiach a dobrej nálade dialo tak i prostredníctvom gastronomických špeciálov. Hostí zabávalo 118 umelcov z oboch republík, medzi inými i Hana Zagorová a Štefan Margita, Miro Žbirka, Paľo Habera, Banjo Band Ivana Mládku, Peter Cmorík a folklórne súbory z Moravy i Slovenska. Hlavným programom v Smetanovej sieni sprevádzali Maroš Kramár a Kateřina Brožová. Záštitu nad podujatím plným noblesy a krásnych šiat prevzal veľvyslanec SR v Českej republike Ladislav Ballek a ministri kultúry Slovenskej i Českej republiky. Bál slávnostne otvoril minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš a podpredseda vlády a minister práce a sociálnych vecí ČR Petr Nečas.

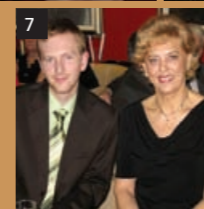
Bál viedenských Slovákov dýchal na každom kroku srdečnosťou, našimi zvykmi, folklórom, temperamentom, ľudovými i umelými piesňami a príslovečnou pohostinnosťou. Už pri vstupe do hotela SAS Radisson na viedenskom Ringu nás vítali šumné dievčatá v slovenských krojoch po našom: chlebom a soľou i ľudovou hudbou, ktorú zo Zamaguria

Bologna:
1. Vilma Prívarová, predsedníčka ÚSZZ / Pavol Dubček, Daniela Parajková, riaditeľka odboru ekonomiky ÚSZZ, a hostia zo slovenskej komunity vo Viedni.
2. Vilma Prívarová s veľvyslancom Slovenskej republiky v Talianskej republike Stanislavom Vallo.
3. Tanečný parket v historickej sále.

Londýn:
4. Slávnostná plesová tabuľa.
5. Slovenský ples v Londýne otvoril charge d'affaires Radovan Javorčík.
6. Úvodné tanečné sólo.

Našice:
7. Ľubica Bartalská, riaditeľka odboru kultúry ÚSZZ / Martin Štrbka, pracovník teritoriálneho odboru ÚSZZ.
8. Zľava doprava: Igor Furdík, veľvyslanec SR v Srbsku / Ján Báňas, veľvyslanec SR v Chorvátsku / Alexander Tolnauer, predseda Rady pre národnostné menšiny pri vláde Chorvátskej republiky / Krešimir Žagar, primátor mesta Našice / stojaci pán: Andrej Kuric, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku.
9. Dievčenská spevácka skupina.

Praha:
10. Zľava doprava: veľvyslanec SR v Českej republike Ladislav Ballek s manželkou / minister zahraničných vecí Ján Kubiš s manželkou.
11. Veselo pri slovenskom čardáši.
12. Moderátori Kateřina Brožová a Maroš Kramár s producentkou Zuzanou Horovou a Petrom Gabalcom.

Viedeň:
13. Tanečný súbor Čarovné ostrohy
14. Vladimír Mlynár s manželkou, predseda Slovenského školského spolku SOVA vo Viedni / Johannes Hahn, minister vzdelávania Rakúskej republiky / Ingrid Konrad, predsedníčka Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku / Vilma Prívarová, predsedníčka ÚSZZ.
15. Pohľad do plesovej sály.

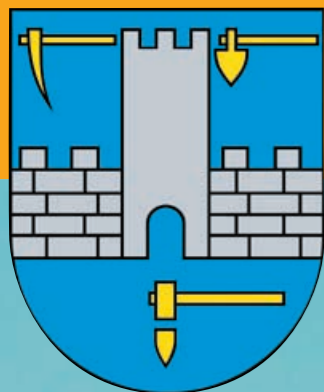
priviedol sponzor plesu – firma IPEC Group z Vajnora. Ing. Ivan Čarnogurský ml., generálny riaditeľ tejto stredoeurópskej projektantskej a manažerskej firmy, je zafixovaný nielen na zamagurskú Malú Frankovú a podkarpatské Vajnory, teda obe svoje dedovizny, ale aj na viedensko-slovenské bály. Ingrid Konrad, prezidentka Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku a jedna z organizátoriek plesu, s radosťou konštatuje: „Sme radi, že náš ples je už 11. rok tradičnou súčasťou viedenského plesového kalendára, a aj tohto roku bol vypredaný.“ Plesalo sa v *Belle Etage*, jednom z najreprezentatívnejších hotelov vo Viedni. Do tanca pozývala bratislavská hudobná skupina Sarah Band, hostí zabával spevák Robo Opatovský, tanečný súbor Čarovné ostrohy, cimbalová hudba Petra Rogera i clivé zamagurské a cigánske melódie. Medzi vyše troma stovkami zabávajúcich sa boli okrem krajanov aj rakúski priatelia, obchodní partneri, hostia zo Slovenska, ale aj obchodný radca Rakúskeho veľvyslanectva na Slovensku Konstantin Bekos. Dôležitosť medzinárodného podujatia vyzdvihli svojou prítomnosťou čestní hostia z radov ministrov, veľvyslancov, diplomatov, riaditeľov kultúrnych inštitúcií i politikov oboch našich krajín. ÚSZZ na plese zastupovala jeho predsedníčka Vilma Prívarová. Ples viedenských Slovákov otvoril slávnostným príhovorom minister vzdelávania Rakúskej republiky Johannes Hahn a záštitu nad ním prevzali Ursula Plassnik, ministerka pre zahraničné záležitosti Rakúskej republiky, a Jozef Klimko, veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku.

Prvý reprezentačný ples Slovákov žijúcich v zahraničí sa konal 24. februára v talianskej Bologni v Palazzo Re Enzo v spolupráci s mestom Bologna a zúčastnili sa ho Slováci žijúci v rôznych štátoch Európy. Galavečera sa zúčastnili podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, veľvyslanec SR v Taliansku

Stanislav Vallo, predsedníčka Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Vilma Prívarová, riaditeľ Slovenského inštitútu v Ríme Miroslav Musil, zástupca Matice slovenskej, konzul SR J. Šumichrast a mnohí ďalší. Za taliansku stranu boli prítomní M. C. Santandrea – Assessora Bologna Turismo, G. Gambetta – prorektor univerzity v Bologni, Alvaro Ravaglioli – honorárny konzul regiónu Emilia Romagna a mnohí pozvaní hostia. V úvode programu sa prečítal pozdrav prezidenta Slovenskej republiky, ktorý vyjadril podporu podujatiu a vysoko ocenil úsilie organizátorov o začatie novej tradície pre Slovákov žijúcich v zahraničí. ÚSZZ na plese reprezentovali jeho predsedníčka Vilma Prívarová a riaditeľka ekonomického odboru Daniela Parajková. Predsedníčka ÚSZZ predniesla slávnostný príhovor. „Keď podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič prijal s veľkou radosťou pozvanie zúčastniť sa na tomto podujatí, od tej chvíle boli všetky detaily prípravy podriadené myšlienke zorganizovať ho čo najlepšie a vytvoriť tradíciu, ktorá, ako všetci dúfame, pretrvá čo najdlhšie,“ vyznáva sa organizátorka plesu Zuzana Solieri, prezidentka Allegra o. z., a pokračuje: „Do programu sme zaradili aj odovzdanie ceny Veľvyslanectva SR v Taliansku za prezentáciu Slovenska v zahraničí, ktorú prevzala Jarmila Očkayová, spisovateľka a prekladateľka slovenskej literatúry do taliančiny.“ Program večera sa niesol v elegantnom štýle. Po slávnostnom galavečere nasledoval spoločenský program slovenských umelcov – profesionálov v klasických spoločenských, ale aj v moderných tancoch z Klubu Jágerský, ako aj amatérov – Detský folklórny súbor Rozmarín z Viedne a súbor Karpaty zložený z priateľov z Londýna a Írska. O príjemnú atmosféru sa po celý čas starali orchester Gustava Broma a ľudová hudba Miroslava Dudíka.

Palazzo Re Enzo v Bologni.

BANSKÁ ŠTIAVNICA

ERB MESTA Banská Štiavnica.

Zachoval sa na najstaršej mestskej pečati v Európe, ktorá bola na listine vydané v r. 1275. V modrom štíte je znázornené strieborné opevnenie, v jeho strede je veža s bránou. Okolo sú rozmiestnené zlaté banské nástroje v pracovnej polohe motyka, kopáč, kladivko s násadkou a železko bez násady, ktoré dokumentujú úzke prepojenie mesta s baníctvom.

Jednou z vecí, čím je Banská Štiavnica jedinečná a prečo si ju všetci návštevníci zapamätajú, je jej veľmi členitý a prve vznik mesta netypický terén, na ktorom postupne vyrástla. Na svahoch kopcov, ktoré sa strmo týčia zo všetkých strán, poskytuje veľa krásnych pohľadov, kde sa jednotlivé vežičky dominant nachádzajúcich sa blízko seba miestami splietajú dokopy, až má človek pocit, že mesto sa samo hýbe, že je živé. Banská Štiavnica – jedinečné mesto s neopakovateľnou atmosférou. Na území mesta sa nachádza 201 národných kultúrnych pamiatok. Najvyššieho medzinárodného uznania sa mestu dostalo v decembri roku 1993, keď bolo historické jadro mesta spolu s technickými pamiatkami v okolí zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Dejiny mesta sa začali písať najneskôr od roku 1238, keď boli Banskej Štiavnici udelené privilégia kráľovského mesta. Banskoštiavnický rudný revír v ťažbe striebra od 13. až do konca 18. storočia bol v niektorých obdobiach najproduktívnejším zo všetkých banských revírov v Európe, a aj v ťažbe zlata patril k najvýznamnejším producentom. Svedčí o tom množstvo technických pamiatok, ale asi najvernejší obraz ponúka návšteva Slovenského banského múzea v prírode, kde sa sfára 40 metrov do podzemia a prechádza sa štôľňami, ktoré tu po stáročia hlbili baníci z pokolenia na pokolenie, vynášajúc na povrch hlavne striebro a zlato.

S hospodárskym rozvojom išiel ruka v ruke aj stavebný a kultúrny rozmach mesta. V jeho architektúre sú zastúpené všetky stavebné slohy. Veľké prestavby zaznamenalo mesto v 16. storočí, keď sa pod hrozbou tureckého nebezpečenstva uzavrelo dvojitém pásom opevnenia s bránami na prístupových cestách a s dvoma renesančnými protitureckými pevnosťami, Novým a Starým zámkom. Dnes sa v nich nachádzajú muzeálne expozície, ktoré dokumentujú kus histórie nielen mesta, ale celého Slovenska. Srdcom mesta je Námestie sv. Trojice, obkolesené honosnými meštianskymi domami. V strede námestia sa vypína morový stĺp so súsoším sv. Trojice, ktorý bol postavený z vďaky za ústup veľkej morovej epidémie. Medzi architektonické skvosty mesta nepochybne patria sakrálné stavby: neskorogotický Kostol sv. Kataríny, Kostol Nanebovzatia Panny Márie a klasicistický evanjelický kostol, ktoré vyrážajú dych svojou krásou a precíznou prácou starých majstrov. Jednou z najkrajších dominant mesta, ktorá upúta pozornosť už z diaľky, je baroková Banskoštiavnická kalvária. Je to komplex sakrálnych stavieb citlivo zasadený do prírodného prostredia. Za zmienku stoja aj účelové budovy, napríklad Kammerhof – sídlo banskej komory, radnica, Klopačka a jede-

násť objektov bývalej Baníckej akadémie. Jej zriadenie v roku 1762 bolo významným medzníkom v histórii mesta. Bola to prvá vysoká škola technického charakteru na svete. No nielen architektonické pamiatky robia mesto výnimočným. Nádherná príroda CHKO Štiavnické vrchy, popretkávaná náučnými chodníkmi a turistickými trasami, poskytuje oddych a malebnú prírodnú scenériu. Po dni strávenom pri jednej z vodných nádrží, tzv. tajchov, slúžiacich predtým pre baníctvo, teraz na rekreáciu, alebo po návrate z prechádzky zo Sitna, najvyššieho vrchu Štiavnických vrchov, odkiaľ sa otvorí výhľad všetkými smermi, sa večer stretnete s turistami túlajúcimi sa v uličkách mesta, na ktoré sadá atmosféra dávnej minulosti.

Do Banskej Štiavnice každoročne priláka tisíce návštevníkov aj množstvo kvalitných kultúrno-spoločenských a hudobných podujatí. Atmosférou stredoveku ožije historické centrum mesta 14. – 15. júla 2007 počas podujatia Animatus Lusus (Živé šachy), ktoré priblíži divákovi tajomstvá šachu a krásu šermiarskeho umenia a chladných zbraní. Na šachovnici prebehne šachový zápas naslepo so živými šachovými figúrkami. Koncom júla bude tri dni vládnuť mestu klasická hudba a violončelo počas Festivalu peknej hudby. Od 13. do 19. augusta 2007 predstaví najnovšie európske trendy v divadelníctve, poézii a hudbe Európsky festival poézie, divadla a hudby – Cap à l'Est. Sú pripravené koncerty, dramatizácie básnických textov, divadelné predstavenia, čítania z najnovšej tvorby európskych autorov. Najvýznamnejším tradičným podujatím sú mestské slávnosti Salamandrové dni (6. – 9. september 2007) s bohatým kultúrnym programom a s tradičným večerným historickým Salamandrovým sprievodom, ktorý má svoje korene v čase existencie slávnej Baníckej akadémie. Je to najrazovitejšia tradícia mesta, presýtená slávou dárnych čias. Historický sprievod je obohatený o sprievod baníckych miest a obcí s dychovkami, mažoretkami a folklórnymi súbormi. Aj keď Banská Štiavnica nepatrí medzi sedem divov sveta, určite sa každému milovníkovi histórie a krásy oplatí prísť objaviť a spoznať divy Banskej Štiavnice.

MESTSKÁ TURISTICKÁ INFORMAČNÁ KANCELÁRIA
Nám. sv. Trojice 3, 969 01 Banská Štiavnica
Tel./fax: +421/45/694 96 53
tikbs@banskastiavnica.sk www.banskastiavnica.sk

Autor kresby
Štefan Porubän.

Veľmi bežnom jazyku sa vyskytuje mnoho ustálených spojení, ktoré používame s úplnou samozrejmosťou, takmer automaticky. Vieme, aký majú význam a kedy ich máme použiť. Z jazykového hľadiska sú to spojenia slov, ktoré sú gramaticky správne, no majú nový, osobitný význam, ktorý nemusí byť vždy totožný s významom ich jednotlivých zložiek. Mnohí z nás sa neraz zamysleli nad tým, ako, kedy a kde všetky tieto spojenia vznikli. Niektoré majú výraz, ktorý je záhadný, pretože kedykoľvek použijeme slovo rovnaké ako vaše, niekedy nám síce povedomé, spomenúť na súvislosti v minulosti ide teda o slovné spojenia, ktorých pôvod sa nedá vysvetliť bez toho, aby sme nesiahli do dávnych čias, histórie, mytológie, Biblie, povestí či iných prameňov. Ustálené spojenia, domáce aj prevzaté, nazývame frazeologickými spojeniami, frazeologizmami, frazémami, ktorými sa zaoberá frazeológia. Frazeológia každého národa je cenné kultúrne dedičstvo, ktoré prechádza z generácie na generáciu, obohacuje a spestruje jeho jazyk. Frazeológiu možno nazvať aj zhustenými dejinami spoločnosti. Milí čitatelia, pozývame vás na trochu dobrodružnú, trochu tajomnú prechádzku dejinami nášho jazyka i našej spoločnosti. Nazrime spoločne do minulosti slov, ktoré patria do klenotnice slovenskej frazeológie.

Nemaluj čerta na stenu

NEMALUJ ČERTA NA STENU

Slová čert, diabol, satan predstavujú stelesnenie zla a pekelných síl. V bežnej reči sa najčastejšie používa výraz čert. Siahla do praslovanskej doby a súvisí pravdepodobne so slovom čary. Jeho démonologický pôvod možno klásť už do predkresťanského obdobia. Čert sa obyčajne zobrazuje s telom podobným capovi, s rohmi i chvostom. Občas býva zobrazený s kónskými kopytami a, samozrejme, má i neodmysliteľné rožky. Vždy však nevyzerá takto odpudzujúco. V ľudových rozprávkach a povestiach neraz vystupuje ako veselý poľovník v zelenom oblečení, ako vznešené kniežata alebo ako naivný dobrák, ktorý sa chce stať statočným človekom a navždy sa vymaniť zo závislosti od pekelného prostredia. Vždy sa mu to podarí, pretože v rozprávkach víťazí dobro nad zlom.

V celom našom živote stále zápasí dobro so zlom. V tomto boji si možno symbolicky predstaviť ako dvoch súperov anjela a čerta, ktorých pomenovania sa dostali aj do nášho jazyka v podobe ustálených spojení, pričom spojenie s výrazom čert je mimoriadne veľa.

Medzi jedny z najfrekvencovanejších „čertovských“ spojení patrí spojenie maľovať čerta na stenu vo význame vidieť veci vopred negatívne, strašiť niečím nedobrym, privolávať čosi zlé. Inými slovami, strachujeme sa, máme veľký a často neodôvodnený strach z komplikácií, katastrofy a podobne. Toto spojenie má zrejme pôvod v starých poverách, podľa ktorých sa zlé bytosti, zlí duchovia dali privolať zobrazením alebo vyslovením mena. Práve preto sa ustálené spojenie maľovať

čerta na stenu vyskytuje najčastejšie v negatívnom imperatíve ako varovanie: Nemaluj čerta na stenu!

Okrem tohto spojenia sa denne stretávame aj s množstvom ďalších ustálených spojení v rozličných, zväčša v nepriaznivých situáciách. Napríklad Čert ho vie!; Nech čert vezme takú robotu!; Bodaj to čert vzal!; Čert (nikdy) nespí; Vari ťa čerti sem doniesli?; Koho sem čerti nesú?; To mi bol čert dlžen!; Chod' do čerta!; Čerta starého!; Čerta rohatého!; Všetcí čerti ním šijú; Ani čert sa v tom nevyzná; Čo čert nechcel; V tom je čertovo kopytko; Poslať niekoho do čerta. Medzi týmito spojeniami sa vyskytuje veľa ustálených prirôvaní, napríklad škaredý ako čert; čierny ako čert; zlý ako čert; báť sa niekoho/niečoho ako čerta; báť sa niekoho/niečoho ako čert svätenej vody; báť sa niekoho/niečoho ako čert križa.

Výraz čert sa často vyskytuje aj v prísloviach a porekadlách, ktoré sú bohato zastúpené v rozsiahlej zbierke *Slovenské príslovia, porekadlá a úslovia* od Adolfa Petra Zátareckého (prvé vydanie vyšlo v roku 1837 v Prahe). Mnohé z nich žijú aj v súčasnom jazyku. Napríklad: Každý čert je krivý; Urob čertu dobre, peklom sa ti odslúži; Drží Pána Boha za nohy a čerta za rohy; Čo je šeptom, to je s čertom; Podaj čertu prst, vezme ti celú ruku; Kam čert nemôže, tam pošle starú babu; Spolky – čertove volky; Ani čert nie je taký čierny, ako ho maľujú; Mala partu, vzal ju čert; Letel ako anjel, spadol ako čert; Čert ochorel, chcel byť svätým, keď vyzdravel, bol, čo predtým; Darmo čerta umývaš, predsa ho nikdy nevybieliš. Od slova čert sú utvorené mnohé odvodené slová ako čertica, čertík, čertíča, čertisko; čertovský, čertí sa, čertovina.

BULÍK, Janko (1. 1. 1897 Kovačica, SČH – 30. 1. 1942 Mauthausen, Nemecko), právnik, zakladateľ Matice slovenskej v Juhoslávii. Po 1. svetovej vojne sa zapájal do politického života Slovákov v Juhoslávii, zakladal národné rady po banátskych obciach. V r. 1918 zastupoval slovenskú menšinu v Národnom zhromaždení v Novom Sade. V r. 1941 bol mobilizovaný a zúčastnil sa na obrane krajiny a antifašistickej činnosti. V tom istom roku bol transportovaný do koncentračného tábora v Mauthausene, kde zomrel.

110. výročie narodenia, 65. výročie úmrtia

HOLÝ, Ján (8. 2. 1922 Nová Baňa), novinár, spolkový pracovník. Od r. 1948 v emigrácii, od r. 1949 v USA. Publikoval stovky článkov, redakčne sa podieľal na publikácii *The Slovaks in America*. V r. 1975 – 2002 bol generálnym tajomníkom Slovenskej ligy v Amerike. Od r. 1989 je šéfredaktorom a vydavateľom mesačníka *Slovák v Amerike*.

85. výročie narodenia

KLÁTIK, Zlatko (24. 1. 1922 Stará Pazova, SČH – 24. 8. 1990 Bratislava), spisovateľ pre deti, lit. vedec, zostavovateľ čítaniek, účastník národnoslobodzovacieho boja. Pôsobil ako učiteľ, v r. 1946 – 1949 šéfredaktor Hlasu ľudu. Od r. 1948 žil na Slovensku. Dielo (výber): V boji a pokoji, Neodovzdaný odkaz, Rozprávky spod slnečnika, Poetka detstva a bolesti a i.

85. výročie narodenia

KVAČALA, Ján (5. 2. 1862 Báčsky Petrovec, SČH – 9. 6. 1934 Viedeň, Rakúsko), pedagóg, zakladateľ modernej komeniologickej literatúry, literárny historik, kaplán v Novom Sade, profesor na ev. lýceu v Bratislave, farár vo Voroneži, pracovník knižnice v Martine, redaktor Časopisu pre evanjelické bohoslovie. Dielo (výber): Bisterfeld János Henrik életrajza; Johann Amos Comenius, sein Leben und seine Schriften; Z posledných dňov Jána Husa; Prielomy vo viere Komenského a Mickiewicza; Thomas Campanella und Ferdinand II; Od Dunaja cez Bospor k Baltu; Počiatky publicistiky mierotvornej; Listové do neba a i.

145. výročie narodenia

MAMATEY, Viktor S. (19. 2. 1917 North Braddock, USA – 16. 1. 2007, Talahassee, USA), významný americký historik slovenského pôvodu. Profesor Mamatey bol synom Alberta S. Mamateya, ktorý bol v rokoch 1. svetovej vojny predsedom Slovenskej ligy v Amerike, predtým aj predsedom Slovenského národného spolku a podpisovateľom Pittsburghskej dohody.

90. výročie narodenia

MILUČKÝ, Jozef (1. 1. 1937 Veľké Rovné), básnik, redaktor Slovenského rozhlasu. Od r. 1968 žije vo Švajčiarsku. Vydal niekoľko básnických zbierok i viacero kníh pre deti. Dielo (výber): Harmónia, Privolávanie soli a i.

70. výročie narodenia

NEGRI, Pola, vl. m. Barbara Apolonia Chalupcová (3. 1. 1897 – 3. 8. 1987), filmová herečka poľsko-slovenského pôvodu.

110. výročie narodenia

PLEŠKOVÁ, Eva (26. 1. 1932 Žilina), koncertná umelkyňa, pedagogička, spolková pracovníčka, od r. 1968 žije vo Švajčiarsku, spoluzakladateľka Slovensko-švajčiarskeho klubu, redigovala bulletin Slovenskej katolíckej misie v Bazileji Hlas a pôsobila v Ústredí slovenských katolíckych intelektuálov.

75. výročie narodenia

ROZKOŠ, Pavel (1. 1. 1937 Nadlak, Rumunsko), spisovateľ, jazykovedec, etnograf, prekladateľ. Pôsobil ako vysokoškolský učiteľ v Temešvári, venoval sa folkloristickému a jazykovednému bádaniu, prekladal rumunskú literatúru do slovenčiny, ako aj slovenskú poéziu a prózu do rumunčiny. Od r. 2000 žije na Slovensku. Dielo (výber): Folklor Slovákov z rumunského Banátu, Z vojny, Nenávratné roky, Novodobé bajky, rozprávky a poviedky - paródie a i.

70. výročie narodenia

Pripomíname si

SUCHANSKÝ, Peter (18. 2. 1897 Nadlak, Rumunsko – 2. 6. 1979 Bratislava), prozaik, novinár, prekladateľ.

Od r. 1920 žil v Martine, v r. 1926 – 1931 v Brazílii, potom na Slovensku. Bol redaktorom Národných novín, šéfredaktorom Slovenskej tlačovej kancelárie, spoluzakladateľom a redaktorom časopisu Čas. Dielo (výber): Sem-tam a iné rozprávky; Za diamantmi v divočinách Brazílie; Zlaté mesto v pralesoch; Zelené peklo; Pralesmi po rieke; Nedobré zápletky; Odchod z ríše potomkov slávnych Inkov a i.

110. výročie narodenia

ŠUSTEK, Daniel (27. 1. 1846 Slovenská Lupča – 13. 3. 1927 Chicago, USA), podnikateľ, krajský činiteľ. Pôsobil ako umelecký stolár, návrhár a podnikateľ. Bol spoluzakladateľom Matice slovenskej v Amerike. Je autorom cestopisných črt.

80. výročie úmrtia

WARHOL, Andy (6. 8. 1928 Pittsburgh, USA – 23. 2. 1987 New York, USA), grafik, filmový režisér, zakladateľ umeleckého smeru pop art. Američan so slovenskými koreňmi. Patrí k najvýraznejším osobnostiam výtvarného umenia v druhej polovici 20. stor.

20. výročie úmrtia

ŽARNOV, Andrej, vl. m. František ŠUBÍK

(19. 11. 1903 Kuklov – 16. 3. 1982 Poughkeepsie, USA), básnik, prekladateľ. Pôsobil ako lekár a univerzitný profesor Slovenskej univerzity v Bratislave, člen medzinárodnej komisie Červeného kríža. V r. 1945 emigroval, následne bol deportovaný a väznený. V r. 1952 emigroval do USA, kde pracoval ako lekár. Prekladal z poľštiny a angličtiny. Spoluzakladateľ a prvý predseda Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí. Dielo (výber): Stráž pri Morave; Hlas krvi; Mŕtvy; Presievač piesku a i.

25. výročie úmrtia

ŽATKO, Ernest (6. 2. 1907 Žabokreky nad Nitrou – 7. 3. 1991 Buenos Aires, Argentína), literárny historik, kmeňový teoretik Katolíckej moderny. Od roku 1945 v emigrácii, od roku 1947 v Argentíne. Autor početných diel z oblasti literárnej vedy a literárnej histórie, v emigrácii vydal niekoľko monografií o slovenských exilových spisovateľoch. Písal pod pseudonymom Ján Elen Bor. Dielo (výber): Slováci v Argentíne, Maticári v Argentíne.

100. výročie narodenia

STÁLA KONFERENCIA 2007

Delegáti krajských spolkov, organizácií a inštitúcií Slovákov žijúcich v zahraničí sa v priestoroch City Hotelu Bratislava na pozvanie Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí opäť po roku stretnú na spoločnom rokovaní s predstaviteľmi Slovenskej republiky. Dvojdnové rokovanie slávnostne otvorí predseda vlády SR Robert Fico. Odznejú príhovory predstaviteľov jednotlivých rezortov, najvyššieho slovenského poslaneckého zboru, zástupcov organizácií i cirkví. Slovensko-slovenský dialóg sa rozprúdi už po siedmy raz.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí spolu so stovkou krajanov sa v tomto roku sústreďí na vytýčenie východísk a cieľov pre strednodobú stratégiu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí. Prostredníctvom svojich vyslancov sa slovenský svet aktívne zúčastní na tvorbe analýzy súčasného stavu a predovšetkým na načrtnutí trendov a smerov vývoja slovenských menšín a komunít v zahraničí, ich potrieb a oprávnených požiadaviek pre najbližšie obdobie. Rokovania v dňoch 27. a 28. apríla 2007 budú ďalším konkrétnym krokom neustáleho rozvíjania vzájomných vzťahov Slovenska so Slovámi žijúcimi v zahraničí, ktorý smeruje k udržaniu a rozvoju národného povedomia a národno-kultúrnej identity krajanov, k podpore ich práv a k vzájomne prospešnej spolupráci.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

APRÍL 2007

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí srdečne pozýva na **7. ročník Martinskej literárnej jari** (24. – 26. 4.), ktorú pripravil v Martine v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou a mestom Martin. V rámci stretnutia spisovateľov a prezentácie diel súčasných slovenských autorov sa na besede pod názvom *Nepokorení aj v slove* predstavia 24. 4. slovenskí spisovatelia z Rumunska: Ondrej Štefanko, Ivan Ambruš, Pavol Bujtár, Jaromír Novák a Pavel Rozkoš. Stretnutie sa koná v Martine, v priestoroch knižnice na Nám. J. C. Hronského 1. Vo vestibule Slovenskej národnej knižnice sa bude o 14.00 h konať vernisáž výstavy kníh Vydavateľstva Ivan Krasko v Nadlaku.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí sa organizačne podieľa na **40. ročníku národnej súťažnej prehliadky ochotníckych divadelných súborov** Palárikova Raková (24. – 29. 4.) v **Rakovej a Čadci**. Na prehliadke sa predstavia divadelné súbory: Ochotnícke divadlo KIS Kysáč zo Srbska pod vedením umeleckého vedúceho Jána Privizera a Slovenské divadlo Vertigo pri CSS z Budapešti pod vedením riaditeľky Daniely Onodiovej. Pozvanie na jubilejnú prehliadku prijali aj viacerí vedúci slovenských ochotníckych divadiel z Chorvátska, Maďarska, Rumunska a Srbska. Ochotnícke divadlo Vladimíra Hurbana

Vladimírova z Báčskeho Petrovca v Srbsku sa bude počas prehliadky prezentovať aj výstavou o dejinách slovenského ochotníckeho divadla v Báčskom Petrovci s názvom *Petrovská divadelná cesta*. Vernisáž výstavy sa bude konať 27. 4. v Rakovej za účasti autorov prof. Dr. Samuela Čelovského, Jána Černáka a Vladimíra Valentíka.

MÁJ 2007

15. mája 2007 o 17.00 h sa v **hoteli Bôrik** uskutoční **kultúrno-spoločenské stretnutie pri príležitosti 100. výročia založenia Slovenskej ligy v Amerike**. Na začiatku bude slávnostne inaugurovaná poštová známka vydaná špeciálne k 100. výročiu SLvA. Podujatie obohatí aj výstava známok s portrétmi osobností Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorá bude spojená s jej predajom. Spoločenské stretnutie bude prebiehať za účasti 30-člennej delegácie Slovenskej ligy v Amerike, zástupcov štátnych orgánov a kultúrnych inštitúcií. Hlavným organizátorom bude Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, spoluorganizátormi budú Slovenská liga v Amerike, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR – odbor pošty, Slovenská pošta, a. s.

JÚN 2007

Bábkové predstavenie Klubu slovenskej kultúry z Prahy v Bratislavskom bábkovom divadle a v materskej škole (1. alebo 7. 6., termín nie je ešte pevne dohodnutý), spojené s prezentáciou knihy pre deti o Bratislave, ktorú pripravuje na vydanie (s finančným príspevkom grantu ÚSZZ) Klub slovenskej kultúry v Prahe. Hlavný organizátor je Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a spoluorganizátormi: Klub slovenskej kultúry v Prahe a Bratislavské bábkové divadlo.

Milí čitatelia, ak práve organizujete zaujímavé spoločenské či kultúrne podujatie, ktoré sa uskutoční v čase od júla do konca septembra 2007, a chcete naň pozvať aj Slovákov z ostatných krajín sveta, napíšte nám o ňom čo najskôr základné informácie na: vladimir.dobrik@uszz.gov.sk.

V druhom čísle časopisu Slovenské zahraničie pripravíme aj s vašou pomocou aktuálny kalendár významných svetových slovenských kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré sa uskutočnia v júli až septembri '07.

APRÍL 2007

- Festival zborového spevu Viliama Figušu-Bystrého, **Štúrovo, Banská Bystrica**
- Celoslovenská súťaž stredoškôlkov a vysokoškôlkov v rétorike, **Zvolen**
- Jubilejná výstava Františka Horniaka – výber z celoživotnej tvorby slovenského rytcu a výtvarníka známkov, Ponitrianske múzeum, **Nitra**
- Grand Prix Tyrnavia v tanečnom športe – svetová súťaž IDSF Open v štandardných i latinskoamerických tancoch, **Trnava**
- Palárikova Raková – 40. národná divadelná prehliadka s inscenáciami pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby (24. – 29. 4.), **Čadca a Raková**
- Červenokamenské remeselné trhy (28. 4. – 1. 5.), hrad **Červený Kameň**

MÁJ 2007

- Pietna spomienka na gen. M. R. Štefánika, **Šamorín**
- Európske dni v **Bratislave**
- Ovčarska nedeľa, Múzeum liptovskej dediny v **Pribyline**
- Medzinárodný detský folklórny festival – Radostné stretnutie detských spevákov a tanečníkov nielen z Európy, **Zvolen**
- Jarné folkové stretnutie, **Bardejov**
- Stretnutie/Spotkanie/Találkózás/Setkání 2007 – stretnutie divadelníkov krajín V 4, **Nitra**
- Festival študentského divadla – celoštátny festival, **N. Zámky**
- DÚHA – 10. ročník, Celoslovenská literárna a výtvarná súťaž s medzinárodnou účasťou (5. 5.), **Stará Lubovňa**
- Festival vín (12. 5.), **Modra**
- Kráľove Šahy 2007 – 6. ročník celoštátnej súťaže v umeleckom prednese tvorby štúrovcov (17. – 18. 5.), **Šahy**
- Skalický trdlofest – otvorenie skalických pamiatok a letnej turistickej sezóny (19. 5.), **Skalica**

JÚN

- Dni starej hudby – operný festival, **Bratislava**
- Divadelné Šurany 2007 – celoštátny festival amatérskeho činoherného a hudobného divadla, **Šurany**
- Medzinárodný festival drotárstva, Považské múzeum, **Budašínsky zámok v Žiline**
- 34. Belopotockého Mikuláš – celoštátna súťažná prehliadka činoherného a hudobného divadla, **Liptovský Mikuláš**
- Folklórny festival **Východná**
- Zámocké hry zvolenské – medzinárodný letný činoherný a operný festival, **Zvolen**
- EUROFOLKLÓR – medzinárodný folklórny festival so štatútom CIOFF – Dni folklóru v Banskej Bystrici a regióne **Banská Bystrica, Helpa a iné obce regiónu**
- Medzinárodný festival lokálnych televízií „Zlatý žobrák“ – 13. ročník najstaršieho festivalu a zároveň súťažná prehliadka filmovej tvorby v podmienkach lokálnych televízií z 12 krajín, **Košice**
- Spišské folklórne slávnosti v **Spišskom Podhradí** – 45. ročník tradičnej ľudovej kultúry stredného Spiša
- Cassovia Folkfest – Sviatok tradičnej kultúry európskych národov, **Košice**
- Dni mesta Prešov a Trojičný jarmok (7. – 9. 6.), **Prešov**
- 10. medzinárodný deň vodníkov (9. 6.), **Bratislava**
- Festival Andyho Warhola (12. – 13. 6.), **Miková**
- Zamagurské folkl. slávnosti (16. – 18. 6.), **Červený Kláštor**
- Cibulák – medzinárodný div. festival (22. – 23. 6.), **Pezinok**
- Socha piešťanských parkov - 26. ročník, výstava diel sochárov v parku (22. 6. – 22. 9.), **Piešťany**
- Dobrofest Trnava – medzinárodný festival world music, country, venovaný pamiatke vynálezcu „dobro“ gitary Johnovi Dopyerovi (28. 6. – 30. 6.), **Trnava**

APRÍL – JÚN 2007

Slovenské národné múzeum – Múzeum Bojníc
www.bojnicecastle.sk

14. medzinárodný festival duchov a strašidiel

27. 4. – 1. 5. a 4. 5. – 8. 5. 07